

TREBALL DE RECERCA

INFORMAR ÉS PART DEL CANVI

El periodisme com a eina per revertir la societat masclista

Greta KD

NOTA D'AGRAÏMENTS

Aquest treball no hauria estat possible sense les persones que m'han ajudat a realitzar-lo. Per començar, m'agradaria agrair a la [redacted] tutora del meu treball, per assessorar-me i orientar-me des d'un principi quan encara no tenia del tot clar com enfocar el tema. També li vull donar les gràcies per la predisposició i l'atenció que he rebut d'ella en tot moment.

En segon lloc, vull agrair d'una manera molt particular a l'Ester Carreras, una periodista molt professional que m'ha ajudat i facilitat informació sempre que m'ha estat necessari. A més, em fascina la manera com m'ha sabut transmetre, dedicant-me part del seu temps, com és aquest món que li apassiona: el periodisme. A part d'això, també li agraeixo que m'hagi posat en contacte amb tres companyes seves de professió i amb una psicòloga i una sociòloga.

En tercer lloc, donar les gràcies a les cinc periodistes que m'han respòs l'entrevista (Marisa Ozalla, Núria Riquelme, Ester Carreras, Clara Sánchez-Castro i una anònima), explicant-me sense embuts i amb sinceritat tot el que els he demanat.

Per acabar, també agraeixo a la Dolores Corretgé, sociòloga, i la Joana Frigolé, psicòloga i coach, per donar-me el seu parer en relació amb aquest masclisme que tenim instaurat a la societat.

ÍNDEX GENERAL

0.	INTRODUCCIÓ	5
1.	MASCLISME I FEMINISME	7
1.1.	EL MASCLISME A LA SOCIETAT ACTUAL	8
1.1.1.	Societat patriarcal	9
1.1.2.	Micromasclisme	10
1.1.3.	Femellisme	10
1.2.	EL FEMINISME	11
1.2.1.	8 de març de 2018	11
1.2.2.	Bel Olid	12
1.2.3.	Kathleen Hanna	13
1.2.4.	Tavi Gevinson	14
1.2.5.	Emma Watson	14
1.3.	PER QUÈ ÉS DIFÍCIL CANVIAR LA MENTALITAT D'UNA SOCIETAT I COM AFRONTEM ELS CANVIS	15
1.3.1.	Els set enemics del canvi	16
1.4.	EINES PER REVERTIR LA SITUACIÓ	17
1.4.1.	L'educació	18
1.4.1.1.	L'educació a casa	18
1.4.1.2.	L'educació a l'escola	19
1.4.2.	Els mitjans de comunicació	20
2.	COM TRACTA LA PREMSA LA DISCRIMINACIÓ MASCLISTA	22
2.1.	DISCRIMINACIÓ LABORAL PER RAÓ DE SEXE	24
2.1.1.	Notícies	24
2.1.2.	Conclusions	30
2.1.3.	Legislació	31
2.2.	VIOLÈNCIA DE GÈNERE	33
2.2.1.	Notícies	34
2.2.2.	Conclusions	37
2.3.	ABUSOS SEXUALS I VIOLACIONS	40
2.3.1.	Notícies	40
2.3.2.	"La Manada"	45
2.3.3.	Conclusions	49
3.	OPINIONS	50
3.1.	ENTREVISTES	52
4.	PROPOSTES	69
4.1.	PROPOSTA DE DOLORS CORRETGÉ	70
4.2.	PROPOSTA DE JOANA FRIGOLÉ	71
4.3.	PROPOSTES PRÒPIES	72
5.	CONCLUSIONS I REFLEXIÓ PERSONAL	74

5.1.	CONCLUSIONS	75
5.2.	REFLEXIÓ PERSONAL	76
6.	BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	78
7.	ANNEX	84
7.1.	LLISTAT DE FEMINICIDES I ASSASSINATS DE DONES A ESPANYA 2017	85

0. INTRODUCCIÓ

El meu treball de recerca es titula “El periodisme com a eina per acabar amb la societat masclista”. A l’hora de fer-lo m’he centrat en la importància i repercussió positiva que té i pot tenir el periodisme, també he investigat de quina manera aquest poderós instrument social pot actuar per canviar la societat masclista i patriarcal on vivim. Així doncs, en aquest treball he “barrejat” dos temes que m’apassionen com a jove: les lluites per assolir una societat igualitària i justa (en diferents aspectes) i el periodisme i la comunicació.

Venim d’una societat totalment masclista i patriarcal que hem de canviar, no canviarà per si sola, ho hem de fer nosaltres. Les lluites i revolucions per la igualtat entre homes i dones en el transcurs de la història ens han demostrat que hem anat evolucionant i canviant aquesta mentalitat, no obstant el masclisme és molt present avui en dia.

El meu objectiu principal a l’hora de fer el treball ha estat aconseguir esbrinar quins podrien ser els mecanismes, per part dels mitjans de comunicació, per dur a terme un canvi de mentalitat en una societat molt marcada pel seu passat. També em vaig proposar conèixer bé el feminisme i entendre’l.

A finals del curs 2017-18, vaig començar a buscar notícies a la premsa escrita relacionades amb discriminacions masclistes a l’estat espanyol, com per exemple: les agressions sexuals o les violacions. Tot seguit, en vaig fer un resum i vaig adjuntar-hi el titular de la notícia. D’aquesta manera he pogut extreure conclusions i obtenir dades. Al començar el treball, vaig cercar informació del feminisme i el masclisme, vaig llegir diferents opinions i articles de psicòlegs, activistes i escriptors que em van ajudar a l’hora d’elaborar els primers apartats del treball.

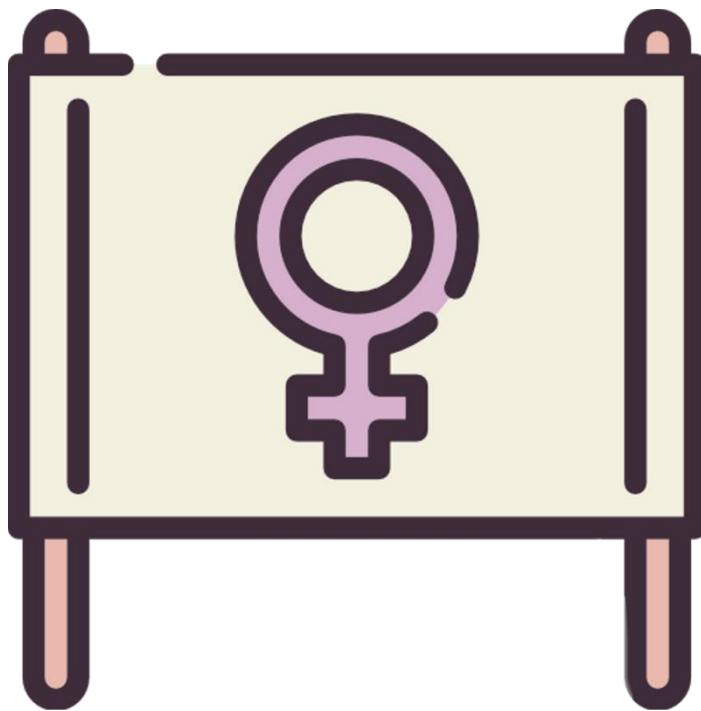
Per tal d’entendre la importància del periodisme vaig contactar amb una periodista, l’Esther Carreras, que em va explicar amb detall què són i per què serveixen els mitjans de comunicació. Més tard, quan ja tenia gran part teòrica acabada, vaig tenir l’oportunitat d’entrevistar a cinc periodistes i conèixer la seva experiència laboral com

a dones. També he recollit el parer d'una sociòloga i d'una psicòloga que actualment exerceix de coach i molt coneixedora del món femení per l'atenció directa a dones. Frigolé és autora del llibre "Posa llum a la teva vida" i va treballar durant més de vint-i-cinc anys en l'àmbit dels recursos humans coneixent a més les polítiques laborals del món empresarial.

En primer lloc, al meu treball, se centra en l'apartat de masclisme i feminisme, on explico amb exactitud els dos termes i d'altres com femellisme, micromasclisme o societat patriarcal. En segon lloc, em focalitzo en el feminisme i en les lluites actuals per la igualtat. També en les dones referents que animen a les generacions joves a dur-les a terme. A continuació, menciono les principals eines que poden contribuir en el canvi que són, per mi, l'educació i els mitjans de comunicació. Seguidament, redacto un recull de notícies classificat en tres grups: discriminació laboral per raó de sexe, violència de gènere i violacions, sota l'apartat "2. Com tracta la premsa la discriminació masclista". A més d'això, extrec conclusions de cada recull de notícies. Al subapartat de violacions, explico amb precisió la notícia de "La manada", per tal de fer una petita denúncia al poder legislatiu i un petit homenatge al poder del poble.

Per acabar, compleixo el meu objectiu principal: obtenir noves propostes i opinions de diferents professionals per tal d'aportar el meu gra de sorra i ajudar a la societat a fer un canvi de mentalitat.

1. MASCLISME I FEMINISME

1.1. EL MASCLISME A LA SOCIETAT ACTUAL

És una evidència que actualment, en ple segle XXI, el masclisme és present a la nostra societat en diferents àmbits: violacions, violència de gènere, desigualtat salarial, assetjament sexual a la feina... Per tant podem dir que vivim en una societat patriarcal o dit d'una altra forma, en un **patriarcat**, que és l'organització social que atribueix la màxima autoritat i poder de decisió als homes.

Entenem per **masclisme** al conjunt d'actituds, idees o pràctiques basades en l'atribució de superioritat per part de l'home, com a mascle, sobre la dona. També hi ha un altre terme que cal destacar anomenat **micromasclisme**, és un terme que posa nom a totes aquelles accions quotidianes que, fruit del costum, no ens adonem de la discriminació que suposen cap a la dona. L'oposat al masclisme és el **femellisme**, que són el conjunt d'actituds, idees o pràctiques basades en l'atribució de superioritat per part de la dona, com a femella, sobre l'home.

En canvi, el moviment social que busca la igualtat entre sexes i denuncia la submissió de la dona a l'home és el **feminisme**. És cert que és un moviment cada vegada més conegut i recolzat per un nombre més elevat de persones. Però malauradament, també és cert que la teoria i el discurs han avançat més de pressa que la mateixa pràctica. A l'hora de fer el discurs feminista tothom se'n veu capaç, ja que la teoria tothom la coneix, el problema és la vida quotidiana, on es normalitzen accions masclistes de tot tipus, des d'acudits i cançons menyspreant la dona fins a violacions o assassinats. No obstant, s'ha aconseguit normalitzar també la presència de la dona en tots els àmbits: econòmic, esportiu i laboral.

Tot i la capacitat i els mèrits de les dones per fer les coses ben fetes, hi ha també una altra discriminació que es viu: la desigualtat salarial, és a dir, la recompensa pels avenços que aconsegueixen. Això afecta directament l'autonomia personal i la capacitat de tenir un projecte de vida i professional per tant encara hi ha un llarg camí per recórrer. Tampoc hi ha dubte que el masclisme és present al món cultural. *Si entres*

a una biblioteca i busques un llibre a l'atzar, el 95% de possibilitats és que l'hagi escrit un home i això és masclista, no perquè l'hagi escrit un home, sinó perquè són només les veus dels homes les que sentim. I quan els mateixos establiments se n'adonen, ho troben espantós, i diuen "ara posarem dones només perquè són dones". Però no, s'haurien de posar més dones pel seu talent, les seves capacitats i per escoltar les seves veus silenciades¹

1.1.1. SOCIETAT PATRIARCAL

El **patriarcat** és un concepte antropològic que descriu una organització social i cultural en la qual la totalitat de les relacions socials està estructurada pel domini de l'home. La seva ideologia inclou una valoració desigual entre homes i dones, establint que ells són superiors i elles inferiors. La teoria del patriarcat va ser una de les primeres teories feministes.

Aquest terme també s'utilitza en els sistemes jeràrquics d'algunes esglésies dirigides únicament per homes, com ara l'Església Ortodoxa Grega i l'Església Ortodoxa Russa, i en sistemes socials familiars en què els pares tenen l'autoritat suprema de llurs famílies, en què els membres mascles de la societat predominen en les posicions de poder i en què la posició de més poder serà ostentada només per un mascle. Algunes persones parlen de feminitzar els rols pels homes i masculinitzar-los en el cas de les dones però com bé aclareix el psicòleg Josep Maria Lozano això no ha de ser així:

"No es tracta de feminitzar els valors de l'home ni masculinitzar els de la dona, sinó de desmuntar aquests conceptes i incorporar-hi els vincles afectius. S'han de canviar les estructures laborals perquè el fet d'entrar en un món competitiu no suposi perdre la part emocional. Quan un home marxa de viatge per feina una setmana no es pregunta si perdrà el vincle emocional amb el seu fill perquè sap que estarà ben cuidat. En canvi, una dona el trobarà a faltar, però per igualar-se amb l'home en el món laboral ha de

¹ Fragment citat per l'activista Bel Olid en una entrevista al diari digital *Diari Públic*.

deixar de banda la part emocional. Per això s'ha de canviar l'estructura patriarcal. Per què la feina ens ha d'ocupar tot el temps? Per què no donem espai a les emocions?"

1.1.2. MICROMASCLISME

El terme micromasclisme designa els subtils i imperceptibles comentaris, en el dia a dia, que evidencien el poder de domini masculí; uns comportaments o comentaris – que poden utilitzar tant homes com dones– que atempten, d'una o altra manera, contra l'autonomia femenina. Són hàbits, reflexions, tics o, fins i tot, acudits que – sense cap intencionalitat, però amb un ús reiterat– reafirmen i mantenen la diferència que la cultura tradicional assigna a dones i homes.

El micromasclisme, com ja he dit abans, no és una exclusiva masculina, les dones també hi tenen la seva part de pràctica i de divulgació.

Alguns exemples: En un partit de futbol de fa uns mesos es va veure a la grada un rètol on hi havia escrit «La Shakira és de tots» ¿no heu sentit alguna dona defensar que el rètol es referia a la seva música? ¿Us heu fixat en els comentaris publicats als mitjans – alguns signats per dones– sobre les intervencions de diputades del Parlament de Catalunya, molt més centrats en la seva aparença que en el fons del seu discurs?

De fet, aquests actes contribueixen, de forma conscient o no, a perpetuar estereotips. Tot i que les mentalitats han evolucionat –i molt–, encara ens queda molt per fer. Dones i homes hem de ser més sensibles i treballar junts per detectar, desactivar i eradicar els micromasclismes; només així aconseguirem arribar a una societat més justa.

1.1.3. FEMELLISME

El femellisme és el sentiment de superioritat envers l'home, per part de les dones. Es pot+ utilitzar com a sinònim de menyspreu als homes. Mentre que alguns autors neguen l'existència d'aquesta discriminació, altres la defensen tot indicant que algunes accions o actituds del moviment feminista deriven en discriminació contra el gènere masculí.

1.2. EL FEMINISME

El feminisme és el moviment social i polític que promou, defensa i lluita per la igualtat de drets i deures entre homes i dones. No tolera cap tipus de discriminació per motius de gènere i el principal valor que guia aquest moviment és la igualtat.

El feminisme va ser iniciat a finals del segle XVIII i a principis del XIX, després de la Revolució Francesa. Llavors, es va centrar en la reivindicació d'un dret bàsic: el dret de les dones a votar. És per això que els primers moviments feministes s'anomenen també **sufragistes**. El primer país que va reconèixer el vot de les dones fou Nova Zelanda el 1893. A l'estat espanyol es va reconèixer el 1931 durant la II República Espanyola. Uns quants anys més tard, es van perdre molts drets degut a la dictadura de Franco. El vot i altres drets i llibertats es van recuperar, tant per homes com per dones, tres anys després de la mort del dictador, el 1978.

Centrant-nos en el nostre país i en l'actualitat, val a dir que és un tema molt tractat per tothom, tant per persones expertes, com per mitjans de comunicació, com per persones que no saben amb claredat ni la història ni el significat de la paraula.

Amb les xarxes socials és molt fàcil rebre informació falsa i com que actualment tothom pot opinar de tot (quelcom positiu sempre i quan no es falti el respecte) trobem publicacions a les xarxes com: "Ni feminisme ni masclisme", una frase que realment no significa el que es vol predicar si el que es busca és la igualtat. Realment quan es diu "ni feminisme ni masclisme" és com si es digués "ni igualtat ni masclisme". Aquest exemple ens mostra, altra vegada, el poder que tenen els mitjans de comunicació per donar a conèixer el feminisme i aclarir de què es tracta i què és realment.

1.2.1. 8 DE MARÇ DE 2018

El dia 8 de març se celebra el **Dia internacional de la Dona Treballadora** des que el 1975 l'ONU va decidir institucionalitzar-lo. A la primavera del 2017, un grup de feministes argentines va començar una crida amb el lema de "ni una menys, ens volem

vives", dirigida a totes les persones que volguessin donar suport a les dones a obtenir els mateixos drets que els homes i a ser respectades. Aquest crit va ser seguit per milions de dones. Aquestes veus incloïen denúncies contra la violència de gènere, contra les desigualtats entre l'home i la dona en l'àmbit laboral, contra els abusos sexuals, i en nom de totes les víctimes que ja no poden parlar per elles mateixes. Aquest any, aprofitant aquesta data, es va convocar una vaga feminista a tot l'estat espanyol per tal de reclamar drets i llibertats per les dones, una altra vegada. Els motius de la vaga van ser, entre molts d'altres, que en el que portàvem d'any 2018, ja havien mort 9 dones per violència de gènere a Espanya, el 2017 l'Estat va tancar el nombre de femicidis amb 99 dones mortes per homes. La mitjana de diferència dels sous entre els homes i les dones és del 23% i el 100% de les dones refugiades pateixen violència de gènere, segons xifres oficials. Per tot això i per molts altres motius va ser la primera vegada que es va convocar una vaga general d'aquest tipus al nostre país. Per la jornada hi va haver lemes com "#EnsAturem", "juntas parem. Juntas avancem" o "sense nosaltres el món s'atura". Va ser una vaga amb molt èxit i m'atreviria a dir que va ajudar a moltes dones a no callar, a parlar i reivindicar que són persones.

Actualment, es parla de l'existència d'un *boom* de violacions però el que realment hi ha és un *boom* de denúncies -les violacions hi han estat sempre- perquè les dones han decidit que s'ha acabat callar.

1.2.2. BEL OLID

Bel Olid és una dona i és feminista. També és escriptora, traductora, professora, lectora i presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i actualment té 41 anys. Es va llicenciar en Traducció i Interpretació a la UAB el 1999, i des de llavors s'ha dedicat a la traducció. També treballa com a professora de llengua i literatura en aquesta mateixa universitat des del 2005. Més tard hi va obtenir un màster en Didàctica de la Llengua i la Literatura.

Com a escriptora col·labora amb el diari Ara, i amb les revistes Tentacles i Núvol. Manté una intensa activitat com a traductora al català i, en menor mesura, també al castellà, principalment d'obres de literatura infantil. Ha traduït de l'alemany, l'anglès, el francès, l'italià i el castellà. Les lletres i la paraula són la seva passió. És clara i contundent i quan ha de denunciar el masclisme i els estereotips ho fa sense embuts. És l'autora del llibre "Feminisme de butxaca" on parla de les discriminacions que encara reben les dones i dels conceptes clau de la lluita feminista actual d'una manera intel·ligent, radical, i de vegades sorprenent. Un exemple del que ella defensa i manifesta és aquest fragment d'una entrevista a El Nacional on li pregunten si les dones encara són víctimes de l'estètica:

"No vull l'obligació de ser guapa. Vull el dret a anar vestida còmoda i posar-me guapa quan em doni la gana. Potser ets lletja, i quin problema hi ha de ser-ho? Si tu no ets model, quin problema hi ha? Tu veus els homes obligant-se a ser guapos? No, perquè hi ha una expectativa social diferent i aquesta expectativa és tan bèstia i discrimina tant... Des que som petits se'ns educa per ser guapes i, si no ho som, ens hem d'esforçar molt. Un exemple, depilar-nos. Poca broma a depilar-se... que és posar-se ceres calentes al cos i arrencar-se els pèls... això és tortura i l'acceptem. Ho fem, no perquè siguem tontes i ells molt llestos, sinó perquè tenim el cervell rentat des que vam néixer."

De fet, ella mateixa es defineix com una activista feminista "moderadament radical".

1.2.3. KATHLEEN HANNA

Kathleen Hanna és una dona, músic, activista i escriptora nord-americana. Ara té 49 anys. A la dècada de 1990 va ser la cantant del grup musical Bikini Kill. També va formar part del grup Le Tigre. El 1998, Hanna va publicar un àlbum en solitari amb el títol de Julie Ruin. A més de ser una icona al món de la música, ha contribuït molt activament en la recuperació d'un feminisme honest i està considerada un dels símbols més importants

del moviment *Riot Grrrl*² de la dècada dels noranta. Kathleen ha col·laborat amb una àmplia varietat de músics. A més de tot això, per formar part activament del feminisme va començar un projecte per acabar amb el sexisme dins la indústria musical. Una de les seves frases més destacades és: *“Hi ha tants tipus diferents de feminisme com dones hi ha al món.”*

1.2.4. TAVI GEVINSON

“Feminisme per mi significa lluitar. És una cosa molt matisada, complexa, però és per això mateix que sóc feminista, perquè no crec ser una noia em limito de cap manera”. Això diu Tavi Gevinson, una dona, escriptora nord-americana, editora de revistes i actriu amb només 22 anys. Va començar a ser coneguda per tots els públics a l'edat de 12 anys ja que tenia el seu propi blog de moda. Als 15 anys, va fer un canvi de la seva manera de veure el món i la va enfocar cap al debat feminista i el món de la cultura. Actualment, és la fundadora i editora de la revista en línia *Rookie*, adreçada principalment a noies adolescents.

1.2.5. EMMA WATSON

Emma Watson és una dona d'origen francès i actriu de cinema anglès, coneguda principalment pel seu paper d'Hermonie Granger a la saga de pel·lícules de Harry Potter. Actualment té 28 anys i és ambaixadora de Bona Voluntat de l'“ONU dones”. Està molt implicada en la campanya

² Riot Grrrl va ser un moviment feminista nord-americà nascut, principalment a Washington, els primers anys de la dècada dels 90. Durant aquests anys l'objectiu era canviar-ho tot. En aquest context, moltes dones ja no volien veure els concerts des de l'última fila ni haver-se d'estudiar les obres completes de Led Zeppelin per ser considerades artistes. És a dir, es va generar un sentiment de comunitat vinculat al món de la cultura gràcies a la filosofia del DIY (Do It Yourself; Fes-ho tu mateix, en català), exposicions d'art, activisme i militància política.

HeForShe, una campanya amb fins solidaris creada el 2014 per l' "ONU dones" i dedicada a mobilitzar gent dels dos gèneres per assolir la igualtat de gènere als sectors governamentals privats i acadèmics. Un altre dels seus objectius es eliminar la violència de gènere. Va fer un discurs molt conegut a les Nacions Unides sobre el tema on va manifestar les seves idees molt clarament amb frases com *"És hora que tots veiem el gènere com un espectre en lloc de dos conjunts d'ideals oposats."* o *"M'he adonat que la lluita pels drets de les dones sovint s'ha convertit en sinònim d'odi als homes. Si hi ha una cosa que sé amb certesa, és que això ha de parar."*

Ella entén el feminisme com una qüestió de tots els ciutadans, un dels aspectes que més ressalta és la inclusió dels homes al feminisme. Per ella, la igualtat de gènere no és només cosa de dones.

Una altra frase que la defineix molt és la de "si no sóc jo, qui? si no és ara, quan?", amb la qual va acabar el seu conegut discurs per fer referència a que les coses s'han de canviar ara, i si no ho fa la generació actual, no ho farà ningú.

1.3. PER QUÈ ÉS DIFÍCIL CANVIAR LA MENTALITAT D'UNA SOCIETAT I COM AFRONTEM ELS CANVIS³

Les eines de les que disposem per dur a terme un canvi en la nostra societat són moltes encara que, aparentment, no ho sembli o no volem que ho sembli.

La societat té tanta por als canvis, que molts ens aferrem a mecanismes de defensa com l'engany a un mateix, la resignació o la mandra per qüestionar les creences amb les que hem creat la nostra identitat, opinió i personalitat. L'actor i humorista Gorge Carlin va dir: "Sigues obedient. Estudia. Treballa. Casa't. Tingues fills. Hipoteca't. Mira la televisió. Demana préstecs. Compra moltes coses. I sobretot, no qüestionis mai el que t'han dit que has de fer."

Tot i que no es pot culpar a ningú, el cert és que des que naixem se'ns adoctrina per tal que ens convertim en treballadors submisos, acceptant el funcionament insostenible

³Canviar la mentalitat de la societat i el per què aquesta tasca és difícil segons Borja Vilaseca.

del sistema. D'aquesta manera, quan ens fem adults, seguim el camí que la majoria segueix, oblidant completament el camí que nosaltres ens havíem proposat seguir. Durant el camí, les persones ens oblidem de la nostra essència, dels nostres valors reals i més profunds, adaptant-nos al que el nostre entorn espera de nosaltres.

La societat i la tradició exerceixen una gran influència sobre cada un de nosaltres, però qui té el poder i la llibertat per escollir, realment, som nosaltres mateixos, per tant, tenim part de responsabilitat al no canviar la societat. Tot i això, agafar les regnes de les nostres vides ens transporta davant la nostra pitjor por i la que més anhelem: la llibertat. Un exemple és la tendència a ridiculitzar o a oposar-nos als processos orientats a canviar la nostra mentalitat, ja que això suposaria qüestionar-nos a nosaltres mateixos, quelcom que també tendeix a aterrar-nos.

Segons experts, el gran problema és que hem estat educats des d'una perspectiva vella per enfrontar-nos a un món nou.

1.3.1. ELS SET ENEMICS DEL CANVI

Segons el filòsof i escriptor Borja Vilaseca la societat d'avui en dia té set enemics del canvi que garanteixen la paràlisi psicològica de la societat, el primer dels quals és la **por**. Ell diu que per por podem arribar a fer coses impensables i també deixar-les de fer ja que aquesta ens transporta moltes vegades al nostre instint de supervivència. És també el més utilitzat per l'*statu quo* com l'element de control social. Com més temor i inseguretat experimentem els individus, més desitgem que ens protegeixi l'estat i les institucions. És per això que n'hi ha prou amb bombardejar a la població amb notícies i missatges amb una càrrega negativa i pessimista. El següent enemic, lligat a l'anterior, és l'**engany a un mateix** ja que reconèixer que tens por és, sovint, un acte de valentia, i per tal de no reconèixer-ho has de mirar cap a un altre costat enganyant-te a tu mateix. En relació amb aquesta característica existeix la frase que va citar el poeta i escriptor Johann W. Goethe: "Ningú és més esclau que qui falsament creu ser lliure."

Seguidament, segons l'escriptor Borja Vilaseca, existeix la **narcotització**. La defineix com una conseqüència de la por i l'autoengany i diu que l'addició al mòbil, a les xarxes socials, a la feina o fins i tot a les drogues, fa que la teva ment estigui ocupada de tot menys de tu mateix de manera que no pensis ni raonis. El quart enemic del canvi és la **resignació**, l'etapa per la qual estan passant actualment la majoria de ciutadans. Consta en el pensament de no poder fer res per canviar la societat tot i ser conscients que cal fer-ho. L'argument més típic és el de: "la vida que portem és l'única possible". El cinquè, lligat a l'anterior, és l'**arrogància**, el fet de saber que pots estar informat fàcilment però voler-te mantenir ignorant. Els últims dos boicots són el **cinisme** i la **mandra**. El primer, lligat amb l'arrogància, és la mentalitat de no creure en res, en el fons una forma de dir que tampoc creus en tu mateix ja que no estàs preparat per afrontar els canvis. S'utilitza per justificar una vida sense sentit. L'últim enemic del canvi, la mandra, que etimològicament prové del llatí **acedia**⁴, és el fet d'instal·lar-se en una zona de confort on realment no et sens bé.

Al final, però, tot es resumeix en una única característica, la por. La por a fer el que realment volem amb la nostra vida i fer el que volem, comporta canviar. Canviar, no tendeix a agradar-nos ja que sovint, quan ho hem hagut de fer, no ens quedava més remei. Per això, solem associar el canvi amb la frustració i la vergonya que comporta sentir que estem equivocats. D'aquí provenen sentències que sentim freqüentment: "¡Sóc així i no penso canviar!" o "¡Els que han de canviar són els altres, no jo!".

1.4. EINES PER REVERTIR LA SITUACIÓ

La societat masclista on vivim és evident que ha de canviar. Està clar que el canvi no es farà sol i cal que el fem nosaltres com a humans. Hi ha diferents eines per revertir la situació i dues de les més importants són l'educació i els mitjans de comunicació.

⁴ Tristesa de l'ànima d'aquell que no fa amb la seva vida allò que intueix o sap que podria fer.

1.4.1. L'EDUCACIÓ

Nelson Mandela va dir que l'arma més poderosa que podem utilitzar per canviar el món és l'educació. En aquest sentit, s'han fet i es fan molts esforços a molts nivells per democratitzar l'accés a l'educació per a tots i al llarg de la vida. Avui en dia hi ha 774 milions de persones adultes analfabetes al món (de les quals dues terceres parts són dones) i dels 650 milions de nens i nenes en edat escolar, 250 milions (un 38%) no estan adquirint els coneixements bàsics.

El professor i farmacèutic Federico Mayor Zaragoza diu: "Ser educat és ser lliure i responsable, és actuar en virtut de les pròpies reflexions i no al dictat de ningú".

Cal tenir en compte que, a l'hora d'educar en feminisme, és igual d'important fer-ho a l'escola com a casa, tant en nenes com en nens.

1.4.1.1. L'EDUCACIÓ A CASA

Segons l'escriptora Chimamanda Ngozi Adichie, famosa pel seu discurs "Tothom hauria de ser feminista", educar en feminisme a casa és quelcom que tothom hauria de fer començant per ser una persona plena, és a dir, ensenyant als infants que ser dona no s'ha de definir només pel seu rol de mare o esposa. S'ha de conscienciar que les *superwomen* no existeixen. A més a més, cal repartir les feines entre tots, cuidar un nadó i ajudar els fills, és cosa de dos, no només de les dones. És molt important tenir en compte que els rols de gènere són molt presents a la societat i cal evadir-los. Un bon exemple són els colors i amb què els relacionem. El rosa, el color de l'amor, per elles i el blau, color de la fredor, per ells. Un altre exemple podria ser el de foradar les orelles de les nenes només de néixer. No és només el fet de posar-los arracades, sinó tot el que s'associa a "ser nena" en un sistema patriarcal: portarà vestits, jugarà amb nines i "cuinetes". No tindrà referents feministes sinó que les princeses servicials i submises que esperen l'arribada d'un home que les salvi i renunciïn a tot per amor seran a qui s'emmirallarà. A les pel·lícules de Disney (amb l'excepció de tres pel·lícules) les noies o són princeses o són bruixes malvades i això és quelcom que ella tindrà en compte a l'hora de fer-se gran. Als sis anys, tal com demostra un estudi, sentirà que els

nens són més intel·ligents que les nenes. Durant l'adolescència, aprendrà a ser obedient i a vestir-se per agradar als altres i per competir amb la resta de noies. Com a adulta, se sentirà una ciutadana de segona, al observar que té menys privilegis i oportunitats que els homes, menys accés al poder i a càrrecs de responsabilitat. A més haurà de suportar tot tipus de violència masclista. Sortirà al carrer de nit amb por a ser violada i a més amb la por que si és agredida, la majoria de la societat la culparà i la farà responsable a ella i a la seva forma de vestir. No són els forats a les orelles, és tot el que comporta fer-los i el missatge que es transmet: "Això és ser dona en aquesta societat".

1.4.1.2. L'EDUCACIÓ A L'ESCOLA⁵

Segons l'escriptora Iria Marañón en general, no s'educa en la igualtat. Si es fa, és de forma molt excepcional i amb professors i centres molt conscienciats. Segons estudis, els docents no tracten de la mateixa forma a nens i nenes tot i que de forma inconscient. D'altra banda, als patis de les escoles es pot veure com, quasi sempre, nens i nenes juguen per separat i els que ocupen més espai són els nens, practicant esports.

Iria Marañón creu que hi hauria d'haver assignatures concretes que tractessin aquests temes i que parlessin d'igualtat ja que els referents femenins són escassos. Segons l'Informe de Seguiment de l'Educació per a Tots al Món, als llibres de text de secundària, les dones només estan representades en un 8%. No es fa referència a les dones en el món científic, literari o històric ja que han estat invisibilitzades i moltes feines o descobriments que van fer van ser robats per homes. D'altra banda, segons diu l'escriptora, hi hauria d'haver un sistema on nens i nenes estiguessin representats per igual en activitats que solen estar catalogades "per nens" o "per nenes" com el futbol o la dansa. D'aquesta manera es fomentaria el trencament d'estereotips per tal d'integrar els dos sexes a tot tipus d'activitats.

⁵ Com cal educar a l'escola en feminisme segons l'escriptora Iria Marañón.

Durant molts anys, la dona només es podia sentir realitzada cuidant la família i la llar, per això la història ha rebutjat les dones que no han seguit els estereotips marcats. Actualment, cal que els llibres de text i els docents les facin visibles.

Per tal d'aconseguir una educació totalment feminista hi hauria d'haver un programa interdisciplinari i transversal. A més, caldria que els mestres i professors es formessin ja que moltes vegades és difícil detectar on hi ha les desigualtats. Per tant, segons Iria Marañón les escoles no estan preparades per oferir una educació totalment feminista.

Vull subratllar també el parer que la sociòloga Dolors Corretgé recull en aquest àmbit: “des dels col·lectius de mestres fa temps que es demanda que l'educació en comunicació formi part del currículum educatiu, val a dir que, a diferència d'altres països nòrdics com Finlàndia o Suècia en els que des de fa dècades l'educació mediàtica és una assignatura obligatòria, en el nostre entorn es continua sense donar suport a aquesta petició dels docents.” Corretgé cita també a Núria Varela, una periodista experta en violència de gènere que descriu, una part de la realitat actual: “Ara el món és més blau i rosa que mai, no podem pretendre que els adolescents siguin igualitaris i tinguin altres models diferents de parella. Aquesta és una altra de les grans fal·làcies. El pas del temps no provoca el canvi, tot el contrari, cal treballar-lo molt”.

1.4.2. ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Des de la seva aparició fins l'actualitat, els mitjans de comunicació tenen un paper clau en el conjunt de la societat a causa del seu rol com a creadors d'opinió. De fet, se'ls anomena “el quart poder”. Aquesta expressió fa referència al poder d'influència que tenen després del poder legislatiu, executiu i jurídic; fins al punt que en ocasions informacions revelades per mitjans han aconseguit canviar presidents de potències tan poderoses com els Estats Units (cas Watergate), que va provocar la dimissió del president Nixon quan el diari “The Washington Post” va publicar i demostrar il·legalitats comeses pel mandatari.

Els mitjans de comunicació fan una gran tasca a la nostra societat: informen i comuniquen. Constitueixen un agent de socialització de gran magnitud. Primer, la premsa escrita, després la ràdio i sobretot la televisió han tingut una influència enorme a l'hora de crear opinió pública donat que tots tres són "consumits" per una gran part de la societat. Tot el que comuniquen genera "una opinió" en la ment del qui llegeix, escolta o veu. A partir d'aquesta opinió, es poden revertir comportaments tant a nivell individual com col·lectiu. En definitiva, a vegades de manera indirecta i en altres ocasions de manera més directa, informacions dels mitjans poden transformar pensaments i actituds en benefici de tots i això pot esdevenir tan a curt termini com a llarg termini. A banda d'aquests mass media (mitjans convencionals), l'aparició i ús massiu els últims anys de les xarxes socials ha posat de manifest el poder que tenen aquestes xarxes, que ja comencen a ser batejades com a cinquè poder, justament també per la capacitat de crear estats d'opinió.

Hem de tenir molt clar que darrera cada mitjà de comunicació, ja sigui públic o privat, hi ha una empresa, i darrera cada empresa uns interessos.

Definim com a xarxes socials el grup d'aplicacions d'Internet que es basen en els fonaments ideològics i tecnològics de la web 2.0, que permet la creació i l'intercanvi de contingut generat per l'usuari. Entre elles hi trobem LinkedIn, Facebook, Instagram, blogs, Twitter... mitjançant les quals ens informem del que passa al nostre voltant d'una manera espontània i immediata i fins i tot, si volem, aquestes informacions ens arriben sense haver fet el pas previ de buscar-les (alertes i notificacions que podem rebre en els dispositius electrònics). A través d'elles també interactuem amb els nostres seguidors i compartim opinions. Internet s'ha convertit en un fenomen social de gran impacte.

2. COM TRACTA LA PREMSA LES DISCRIMINACIONS MASCLISTES

És cert que durant el mig any que ha transcorregut de 2018, hem sentit un gran nombre de notícies relacionades amb la discriminació salarial, violacions, abusos laborals, violència masclista... És per això que m'agradaria enfocar la part pràctica a fer una petita denúncia a totes aquestes discriminacions comentant i explicant notícies que ha tractat la premsa escrita des del gener fins al juny d'aquest any. A partir de les notícies, he tret conclusions i he intentat entendre per què encara hi ha aquest tipus de casos. En alguns casos també he tingut en compte la legislació i he cercat informació sobre aquesta i sobre com s'aplica a la pràctica. A cada notícia hi he adjuntat el titular que va posar el mateix mitjà ja que és quelcom indispensable com podria ser la portada d'un llibre, o la imatge que acompanya una notícia. A vegades, depèn del titular, tendim a pensar unes coses o unes altres: qui té la culpa del fet, per què ha passat, qui ho ha de solucionar...

També és important saber que els mitjans creen estats d'opinió, per tant, la manera com t'expliquen una notícia pot fer-te canviar el que puguis pensar del que ha passat. Un exemple clar podria ser el del president Donald Trump dels Estats Units. La majoria de la població té una opinió formada i contundent d'ell, tot i així, qui el coneix personalment? Gairebé ningú. Gràcies als mitjans, doncs, cadascú té la seva opinió d'aquest home havent-lo sentit parlar vegades comptades.

2.1. DISCRIMINACIÓ LABORAL PER RAÓ DE SEXE

La discriminació laboral per raó de sexe és molt present a la nostra societat, és per això que he decidit fer un recull i comentari de notícies relacionades amb el tema per tal de conscienciar-nos de tot el que poden patir les dones en l'àmbit laboral pel sol fet de ser-ho.

2.1.1. NOTÍCIES

Multa a Schweppes i a una agència pels minivestits de les hostesses del Godó

9-1-2018 / EL PAÍS

El maig de l'any passat, durant el torneig Comte de Godó, que se celebra a Barcelona, un grup d'hostesses que treballava per l'agència Tote Vignau amb un uniforme que anunciava la beguda Schweppes, va alertar que van haver de dur minifaldilla i màniga curta amb temperatures inferiors a deu graus i plovent. El sindicat UGT va portar el cas a la Inspecció de Treball de la Generalitat perquè considerava que es tractava d'una situació sexista i de falta de protecció de la salut de les vuit treballadores. El sindicat va fer públic dimarts, dia 9 de gener, que la Inspecció "va resoldre estendre una acta d'infracció molt greu a les empreses Schweppes i Tote Vignau per assetjament discriminatori per raó de sexe en el treball". A més, va requerir al Reial Club de Tennis de Barcelona que garantís la coordinació de les activitats empresarials per tal de prevenir riscos laborals en el Torneig Comte de Godó. Les infraccions molt greus estan sancionades amb multes que oscil·len entre els 10.000 i els 187.000 euros.

L'UGT celebra la resolució i subratlla en un comunicat que s'ha constatat "el que tothom va veure i el que l'organització va denunciar: l'ús que es va fer del cos de les vuit dones com a reclam publicitari" i "la falta de garanties de coordinació de les activitats preventives en els riscos laborals".

Més tard, el torneig Comte de Godó va demanar disculpes per l'incident.

Creix la bretxa salarial: les dones ja cobren el 29% menys que els homes

12-02-2018 / LA VANGUARDIA

A Espanya, les dones cobren un 29,1% menys que els homes, gairebé un 0,5% més que un any abans, segons un avançament de la segona edició de l'informe "Brecha salarial y techo de cristal" fet pels tècnics d'hisenda amb dades de l'any 2016. La diferència de salaris va arribar als 4.745€ anuals l'any 2016 i, segons Gestha, es necessiten gairebé set dècades per acabar amb la bretxa salarial. De mitjana una dona guanya 16.281€, amb grans diferències per autonomies.

L'informe assenyala que, a més de les diferències de sous, hi ha més dones que homes que no arriben als mil euros mensuals i afegeix que més de tres milions de dones no arriben al salari mínim.

La bretxa s'accentua, de nou, a partir dels 16.000 € anuals de sou, ja que el nombre de dones amb ingressos entre els 50.000 i els 80.000 euros és la meitat que el nombre d'homes. A més a més, només un de cada cinc treballadors amb sous de 140.000 € anuals és una dona.

L'informe de Gestha també afegeix que, després d'una dècada (2005-2015) en que les diferències de sou es van reduir un 15%, la tendència ha canviat. D'aquesta manera, mostra que des del 2014 fins l'actualitat la bretxa s'ha eixamplat uns 125 €, cent dels quals ho van fer al 2016.

Descartada una dona d'un lloc de treball perquè "es necessitava un home per aguantar el ritme"

La noia que va rebre aquest correu, anomenada Carla, és publicista. Com explica el missatge, va portar el Currículum a l'empresa per tal d'aconseguir la feina. La van contestar amb aquest missatge totalment masculista que la descartava del lloc de treball pel fet de ser dona. Va decidir penjar-ho a les xarxes socials, cosa que va tenir molta repercussió. Uns dies més tard, la noia va rebre un segon correu que deia que algú dins l'empresa la coneixia i havien decidit oferir-li el lloc de treball. Ella no va contestar aquest correu ja que no es van ni disculpar. Pel que fa a les empreses que es

citen al correu electrònic, es van aïllar d'aquest tema per les xarxes socials al mateix moment que la història es feia viral. Coca-Cola va dir que no tenia res a veure amb l'empresa que havia enviat aquest correu i Carglass es va disculpar i va dir que, encara que és cert que treballen junts, les paraules d'aquest correu no els identificaven.

La noia també va fer declaracions al mateix diari: "Sóc executiva de comptes i puc fer la feina igual que un home. No tinc cap inconvenient, l'equip amb el que treballo actualment està format exclusivament per dones i portem l'agència perfectament. M'he sentit insultada."

Així discriminen les empreses a les dones

No ascendeix per estar embarassada

L'embaràs és, segons el Tribunal Constitucional va dir el gener de 2017, un "factor diferencial" que incideix només en dones. És per això que la protecció d'aquest fet i de la seva salut ha de ser compatible amb la conservació dels drets professionals d'una dona.

Així doncs, qualsevol perjudici en l'àmbit laboral causat per l'embaràs o la maternitat suposen una discriminació per raó de sexe. En aquest cas, la treballadora no va poder optar a l'ascens perquè l'empresa no li va comunicar la possibilitat ja que estava de baixa per risc a l'embaràs.

Es va condemnar l'actuació de l'empresa.

No hi ha protecció prèvia als acomiadaments col·lectius

Tot i l'especial protecció que proclama el Tribunal Constitucional, una sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea va admetre que les treballadores embarassades podien ser incloses als acomiadaments col·lectius, sense comptar amb una protecció especial.

Tot i això, la resolució comptava també amb un aspecte menys comentat: la dura crítica contra la legislació espanyola per no contemplar una protecció prèvia per les treballadores en període de gestació, impedit el seu acomiadament.

Reducció de sou per estar de baixa

El Tribunal Suprem va detectar, també, que s'havia produït discriminació per raó de sexe (en una sentència del gener del 2017) en una empresa on es computava com absència la baixa maternal o per embaràs de risc als efectes de calcular els dies productius per cobrar incentius. Per tant, sempre que existeixi un perjudici associat a la maternitat estarem davant una discriminació laboral.

Han de cobrar les guàrdies no realitzades

Un altre cas resolt l'any passat pel Tribunal va ser el d'una treballadora que, durant els períodes d'embaràs i lactància, no va poder fer les guàrdies de nit que li corresponien a l'hospital, d'acord amb la normativa de riscos laborals. Aquest impediment, va suposar per la metgessa una reducció del seu sou ja que no va cobrar el complement salarial d'aquestes guàrdies. Va ser considerada una discriminació directa, ja que afecta única i exclusivament a les dones

Acomiadada per sotmetre's a un procés de fecundació 'in vitro'

La protecció de la maternitat també s'expandeix a la fase prèvia a l'embaràs. A l'abril de 2017 va arribar al Tribunal Suprem el cas d'una treballadora que va ser acomiadada mentre se sotmetia a un procés de fecundació *in vitro*. Encara que és cert que tècnicament no estava embarassada, l'empresa no va ser capaç de desmentir que l'acomiadament havia estat perquè la treballadora estava sotmesa a un tractament de reproducció assistida. Finalment l'acomiadament va ser declarat nul.

El període de prova i el permís de maternitat

Un altre cas que va arribar al Tribunal de Justícia de la Unió Europea va ser el d'una funcionària alemanya que va deixar d'anar a treballar per un permís de maternitat durant el seu període de prova. Quan va intentar reincorporar-se, se li va comunicar que no havia superat la fase. La sentència va determinar que la treballadora tenia dret a reincorporar-se al lloc que aspirava i reprendre el seu període de prova.

Acomiadada per acudir a un judici per ser víctima de violència masclista

Aquest cas resolt en uns jutjats de Madrid també va ser declarat una discriminació per raó de . El gener d'aquest any, es va acomiadar una treballadora per haver d'anar a un judici per ser víctima de violència masclista, amb l'argument que havia baixat el seu rendiment. La sentència va declarar l'acomiadament nul perquè "es tracta d'una violència que es dirigeix sobre les dones pel simple fet de ser-ho". A més, encara que l'empresari no fos l'agressor i les agressions no tinguessin relació amb la feina, si que

era el responsable d'haver acomiadat a la treballadora per la seva condició de víctima d'aquest tipus específic de violència del qual només les dones poden ser víctimes.

Condemnat el Col·legi de Farmacèutics de Les Palmes per assetjament laboral a una advocada després de ser mare

23-05-2018 / EL PAÍS

La vida d'una advocada del Col·legi de Farmacèutics de Les Palmes de Gran Canària va donar un gir de 360 graus el 9 d'abril de 2015. Acabava de ser mare i, en reincorporar-se al seu lloc de treball, la van traslladar a un despatx sense impressora, sense ordinador, sense telèfon i sense accés al programa informàtic de l'empresa. Des d'aquest moment, va rebre pressions perquè deixés el seu càrrec. S'ha confirmat la sanció de 6.251 euros imposada al Col·legi de Farmacèutics per intentar la seva marxa amb, segons la sentència, pràctiques pròpies del "més ranci masclisme".

L'autoritat judicial explica que l'advocada va ser sotmesa a "un tracte humiliant i discriminatori" des del moment en què es va reincorporar al seu lloc de treball. Aquesta és una de les poques situacions de discriminació laboral de les dones sancionades per la Inspecció de Treball.

L'advocada portava des de 2010 treballant en el Col·legi i a les 28 setmanes de gestació li van donar la baixa per risc d'embaràs. Però en tornar, les coses havien canviat. El seu despatx estava ocupat per l'advocada que havia estat substituint-la. I malgrat que ella volia treballar, no li donaven cap responsabilitat: ni documentació del departament jurídic, ni accés a la informació dels casos que portava abans d'estar de baixa. El secretari de l'entitat li va comunicar que durant la seva absència, es va realitzar una auditoria de la seva gestió a l'àrea de recursos humans i es van trobar "una sèrie de deficiències".

El Col·legi, segons recull la sentència, va intentar que marxés oferint-li la indemnització corresponent a un acomiadament improcedent. "Com podem arribar a una situació d'entesa? Que sigui bo per a les dues parts, perquè en aquest moment ni és bo per a tu, ni és bo per al Col·legi. Per a tu perquè professionalment estic segur que estàs avorrida aquí, perquè és una situació que no és còmoda, i d'altra banda al Col·legi li costes diners ", li va dir el secretari del Col·legi Oficial de Farmacèutics en una conversa telefònica gravada i incorporada a la causa.

Finalment, el Col·legi va lamentar, a través d'un comunicat, no haver sabut gestionar la situació i va afirmar respectar i acatar "l'exemplaritat que s'ha volgut donar amb la resolució". "Prendrem les mesures necessàries perquè no es torni a produir una situació similar", van explicar.

2.1.2. CONCLUSIONS

Amb aquest recull de notícies he descobert que la discriminació laboral per raó de sexe és molt present en la nostra societat. La bretxa salarial és un dels aspectes més rellevants que les empreses presenten. Per norma general, els homes cobren més que les dones per fer la mateixa feina. Un altre aspecte on cal posar importància és la maternitat, i les dificultats que presenta el període de gestació en l'àmbit laboral. Per altra banda, també ens trobem casos en què es veu i considera la dona com un objecte o cos i no com una persona. Totes aquestes discriminacions les reben només dones pel sol fet de ser-ho i no per les seves capacitats o rendiment a la feina.

La Inspecció de Treball va castigar el 2017 a 135 empreses per raons de discriminació laboral i va recaptar 772.000 euros, fet que suposa només el 0,1% de totes les sancions laborals que va posar. Aquest percentatge es manté des de 2007, quan després d'aprovar-la Llei d'Igualtat, es va duplicar.

2.1.3. LEGISLACIÓ

La Constitució Espanyola estableix que l'abús laboral altera i vulnera els drets següents:

- Dret a la dignitat personal (Art. 10)
- Dret a la igualtat i a la no discriminació (Art. 14)
- Dret a la integritat física i moral (Art. 15)
- Llibertat ideològica i religiosa (Art. 16)
- Dret a l'honor, a la intimitat personal i a la pròpia imatge (Art. 18)

L'Estatut dels Treballadors protegeix aquests de l'abús laboral o el *mobbing*⁶ als articles 4 i 50.1 de la segona secció (drets i deures bàsics). A més a més, l'abús laboral també altera la Llei 14/86 General de Sanitat (Art. 10), i la Llei General de Seguretat Social (Art. 123 i 127).

Segons la Llei de Prevenció de Riscos Laborals, l'afectada podrà prendre mesures legals contra el seu agressor en els següents casos:

En cas que l'acusador sigui l'empresari o algun dels seus representants: Dins l'empresa, l'empresari és el principal responsable de prendre mesures funcionals que protegeixin els seus treballadors de qualsevol tipus de situació d'abús. En cas que l'empresari no actuï d'aquesta forma, qualsevol situació de violència o abús serà la seva responsabilitat, i encara més si l'acusador és ell mateix.

En cas que l'acusador sigui un company de feina: En aquests casos, es podrà denunciar l'agressor per via civil i penal, i a més, prendre mesures contra l'empresari,

⁶ Situació en la qual una persona exerceix una violència psicològica extrema, de forma sistemàtica i recurrent i durant un temps prolongat sobre una altra persona o persones en el lloc de treball amb la finalitat de destruir les xarxes de comunicació de la víctima o víctimes, destruir la seva reputació i aconseguir que finalment acabin abandonant el lloc de treball ".

per no haver evitat que la situació comencés o per no evitar mitjançant mesures a l'empresa situacions d'aquest tipus.

A Espanya, segons una assessoria d'advocats de Bilbao, la víctima ha de reunir tot tipus de proves que demostrin que la situació és real. També és important comptar amb testimonis que confirmen la situació d'abús o violència.

Actualment, la societat està molt acostumada a casos de mobbing, quelcom que no és bo, però permet que les víctimes no hagin de demostrar amb tantes proves la situació. A més a més, cada vegada hi ha més advocats especialitzats amb el tema.

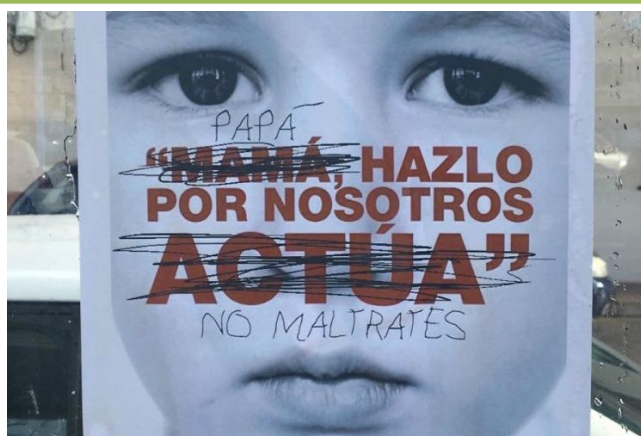
2.2. VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La violència masclista segons l'ONU és "Tot acte violent basat en el gènere que té com a resultat possible o real un dany físic, sexual o psicològic, incloses les amenaces, la coerció o la prohibició arbitrària de la llibertat, ja sigui a la vida pública o la privada." És un tipus de discriminació cap a les dones molt habitual a la nostra societat. Les xifres de dones i nenes mortes o maltractades pels seus marits o algun familiar cada vegada augmenta més a nivell estatal. De fet, el govern espanyol va decidir, l'any 2008, fer una campanya contra la violència masclista domèstica. La campanya constava d'un *spot* televisiu i tres cartells. En un dels tres cartells hi apareixia la imatge d'un infant amb una frase adjuntada: "Mamá, hazlo por nosotros, actúa". El gener d'aquest 2018, deu anys més tard de la campanya, es va fer viral el cartell modificat per una noia andalusa. Va penjar la fotografia a les xarxes i va tenir el suport de la majoria (més de 50.000 usuaris) quan va dir que el cartell hauria de culpabilitzar i fer sentir malament l'agressor i no a la víctima. Va canviar la cita original del cartell per aquesta: "Papá, hazlo por nosotros, no maltrates". Amb aquest exemple s'evidencia que, encara que la intenció era aportar solucions al problema, ni el mateix govern es va adonar que la campanya per lluitar contra el masclisme, també culpava la víctima. Aquest fet demostra com d'interioritzats tenim alguns conceptes masclistes.

CARTELL ORIGINAL

CARTELL MODIFICAT PER UNA CIUTADANA

2.2.1. NOTÍCIES

El Gironès i la Selva generen el gruix de trucades per violència masclista al 900 900 120

24-07-2018 / DIARI DE GIRONA

El servei de la Generalitat ha rebut 316 trucades **contra la violència masclista** fetes des de Girona la primera meitat de l'any, un 8,5% menys que durant el mateix període del 2017. S'ha passat de les 345 trucades l'any passat a les 316 actuals.

Tot i això, el nombre de trucades al 900 900 120, sobretot per part d'afectades i dels seus familiars o d'alguna persona propera, continua augmentant i es manté a l'alça a mesura que avança l'any, ja que entre maig i juny se n'han rebut 45 més des de Girona.

De les trucades enregistrades des de l'1 de gener fins l'1 de juliol, el 82,19% prové de les comarques del Gironès i la Selva: des de la primera se n'han fet 150 i des de la segona, 112. En tercera posició, però a força distància, hi ha l'Alt Empordà, territori des del qual la línia d'atenció continuada les 24 hores de tots els dies de l'any, va rebre 50 trucades. L'activitat de la resta de comarques gironines és força inferior des del punt de vista numèric, amb 29 comunicacions fetes des del Baix Empordà, 11 des del Ripollès, 8 des de la Garrotxa, 4 des del Pla de l'Estany i 2 des de la Cerdanya.

Les 316 trucades de Girona al telèfon contra la violència masclista representen el 6,8% de Catalunya. D'aquestes, el 71,6% les va fer la mateixa afectada; el 26,5%, un familiar o persona propera; i l'1,8%, un professional.

El nombre de dones víctimes de violència de gènere assoleix el seu màxim des de l'any 2012

28-05-2018 / LA VANGUARDIA

El nombre de dones víctimes de violència masclista domèstica va augmentar per tercer any consecutiu el 2017, i és la xifra més elevada des del 2012. Segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE), es van inscriure 29.008 dones, un 2.6% més que el 2016. Segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, l'any passat van morir 51 dones per violència masclista domèstica i només 12 ho havien denunciat.

Encara que gairebé la meitat de les víctimes al 2017 (un 47,8%) tenien entre 30 i 44 anys, segons dades de l'INE, en els col·lectius de dones menors de 18 anys es van produir els majors augments.

El total d'homes denunciats per violència masclista va ascendir a 28.987, un 2,8% més que l'any passat. Gairebé la meitat d'aquests tenien entre 30 i 44 anys, però els majors augments es van donar en els menors de 18 anys (un 18,7%).

En el 73,8% dels casos la víctima i l'agressor eren parella, estaven casats, havien estat parella o havien estat casats. D'aquests, la majoria estaven casats i una minoria estaven separats.

El nombre de víctimes de violència domèstica va augmentar un 0,7% respecte el 2016, va ser de 6.909 víctimes.

Detingut a València per tancar, maltractar i abusar sexualment de la seva parella

06-07-2018 / NACIÓ DIGITAL

La policia nacional espanyola va detenir un home de 47 anys a València com a presumpte autor de delictes d'agressió sexual, detenció il·legal i maltractaments en l'àmbit familiar després que tanqués la seva parella al domicili, l'agredís físicament i l'obligués a mantenir relacions sexuals amb ell.

Segons han informat fonts policials, els agents van entrar al domicili, després que un veí va sentir la dona demanar ajuda. Quan la van localitzar tenia " lesions a la cara i braços".

Els agents van aconseguir parlar amb la dona des d'una finestra d'un domicili contigu i van necessitar que els bombers anessin a l'escenari ja que ells no podien accedir a l'interior de l'edifici. Allà la van trobar amb talls als pòmuls i al nas, així com amb hematomes i esgarrapades als braços i a les mans. La dona, que havia estat agredida i tancada per la seva parella, havia estat forçada a mantenir relacions sexuals i havia estat colpejada abans i després de ser violentada. Per tot això va ser necessari traslladar-la a un hospital i va ser atesa per les "nombroses lesions" que presentava. Segons explica el comunicat policial, "l'habitatge estava regirat i els llençols tacats de sang".

El presumpte agressor va ser localitzat per una patrulla policial i va manifestar que el deixessin "continuar bevent", que no havia passat "res greu" i que si la seva parella estava en aquestes condicions era "perquè alguna cosa havia fet". Els policies, després de realitzar diverses comprovacions, el van detenir com a presumpte autor dels delictes d'agressió sexual, detenció il·legal i maltractament en l'àmbit familiar.

Juana Rivas, condemnada a cinc anys de presó i sis sense els seus fills

27-07-2018 / EL PAÍS

L'anomenat "cas Juana Rivas" va aparèixer per primera vegada als mitjans el gener de 2017. I no ha estat fins al juliol del 2018 que el cas ha tingut una sentència i s'ha donat per tancat.

Juana Rivas va viatjar a Espanya amb els seus dos fills, després de conviure tres anys a Itàlia amb Francesco Arcuri, que era llavors la seva parella. Es va traslladar allà amb la seva filla gran i es va quedar embarassada del seu fill petit. Ella, doncs, va tornar a

Granada amb els seus fills i bitllet de tornada cap a Itàlia, però mai hi va tornar. El juny de 2016 va denunciar al Centre de la Dona de Maracena haver patit maltractament físic i psicològic per part del seu home a Itàlia. Dos mesos més tard, va comunicar-li a la seva ex parella que no tornaria.

El pare dels fills, un temps més tard, va denunciar els fets i el jutge va ordenar, el juliol de 2017, que ella havia d'entregar els fills al pare. Davant d'aquesta situació, Juana va desaparèixer amb els fills i no va tornar fins al cap d'un mes. Abans de marxar amb els nens, però, va tornar a denunciar-lo per maltractament físic i psicològic i assegurava que ell li deia que si el deixava, li trauria els fills i li arruïnaria la vida. La denúncia va trigar un any a arribar a Itàlia, i en cap moment s'ha tingut en compte. Tot i que la denúncia està aturada ("no tramitada" van ser les paraules del jutge a la sentència) i tot i els maltractaments ocorreguts el 2009, quan Francesco va haver d'estar tres mesos a la presó i 15 allunyat d'ella i els fills, no s'ha acreditat cap altre maltractament posterior, segons el jutge.

El jutge, nega l'existència de maltractaments ja que Rivas no va especificar fets, dates o llocs concrets. Ella segueix defensant que l'únic que volia i per l'únic motiu que va marxar amb els fills, va ser per defensar-los i protegir-los dels maltractaments.

Finalment, ha estat condemnada a cinc anys de presó, sis anys d'inhabilitació per exercir la pàtria potestat sobre els fills i una indemnització de trenta mil euros pels danys morals i materials cap al pare.

2.2.2. CONCLUSIONS

És una evidència que actualment la violència masclista segueix matant moltes dones. Veure titulars als diaris com "Mor una dona a mans del seu marit", és molt habitual, això ha de deixar de ser habitual i hauria d'indignar a tota la població.

El 2017, vuit dones van ser assassinades per violència masclista a Catalunya i 46 al conjunt de l'estat. Es calcula que una de cada tres dones al món pateix aquest tipus de

violència. A Espanya, 917 dones han mort assassinades per les seves parelles o exparelles els últims catorze anys.

Com es pot veure a les notícies anteriors, les xifres de denúncies i dones mortes cada vegada augmenten més, per això cal educar la societat per tal de canviar la mentalitat que tenim. A més a més, gairebé en tots els casos de violència masclista, l'agressor és algú del l'entorn familiar de la víctima o un mateix familiar, quelcom molt xocant.

A més a més, també és important fixar-se en com la justícia tracta aquests temes i com fa que la societat pugui pensar que una dona vol "tirar enlaire" la vida del seu home sense cap motiu. En el cas de la Juana Rivas, per exemple, la denúncia encara a dia d'avui no ha estat investigada per ningú.

També és important, però, tenir en compte les millores que es fan des del govern: el Suprem prohibirà als maltractadors apropar-se a les víctimes encara que no hi hagi hagut lesions físiques.

El 2017 es van registrar a Espanya 99 assassinats a dones o feminicidis⁷. També es van incloure els nens en aquest registre⁸. Els casos es van classificar per tipologia:

⁷ Assassinat d'una dona pel sol fet de ser-ho. Paraula no acceptada per l'Institut d'Estudis Catalans.

⁸ El registre està efectuat per la pàgina web www.femicidio.net i la llista completa es troba a l'annex.

- Femicidis íntims oficials (49)
- Femicidis íntims no oficials (4)
- Femicidis no íntims (7)
- Femicidis familiars (10)
- Femicidis familiars per connexió (2)
- Femicidis infantils (7)
- Femicidis per prostitució (3)
- Femicidis sense dades suficients (8)
- Femicidis per crims organitzats, robatoris o narcotràfic (6)
- Femicidis per violència comunitària (1)
- Femicidis per violència juvenil (2)
- Nens/homes assassinats per violència masclista (6)

2.3. ABUSOS SEXUALS I VIOLACIONS

Les violacions a dones, majoritàriament joves, són molt comunes en la nostra societat. Hem arribat al punt de “normalitzar-les” degut a la quantitat de notícies que sentim o llegim dia rere dia sobre el tema. S’ha de ser conscient que maltractar o violar una dona pel sol fet de ser-ho és escrupolós.

2.3.1. NOTÍCIES

Detingut 'el segon violador de l'Eixample' acusat de violència domèstica

11-2-18 / LA VANGUARDIA

Alejandro Martínez Singul, també anomenat “el segon violador de l’Eixample”, és un home que va ser denunciat i acusat de violència domèstica per la seva pròpia família. Els Mossos d’Esquadra van detenir-lo a casa seva tot i que ell se’ls va encarar i va presentar resistència.

L’home va estar condemnat per primera vegada l’any 1992, posteriorment, al 2007, va sortir de la presó però va tornar-hi a ingressar després de diversos casos de reincidència. Finalment va quedar en llibertat el juliol de 2013 després d’haver complert l’última pena d’integrament en un centre penitenciari. Des de llavors els Mossos li feien un seguiment. A més a més, també va seguir un programa d’intervenció per a agressions sexuals i un tractament farmacològic d’inhibició sexual.

A presó dos homes acusats d’una agressió sexual a una menor

21-03-2018 / NACIÓ DIGITAL

Dos homes van ingressar a presó com a presumptes autors d’una agressió sexual a una menor. Al costat dels dos presumptes agressors la policia va detenir una tercera

persona, que ha estat deixada en llibertat per ordre del jutge. Els fets van tenir lloc el dia 18 de març al matí al barri d'Horta de Barcelona.

Segons explica el rotatiu, els dos homes van acorralar la menor i la van introduir en una furgoneta, on l'haurien agredit. Un tercer individu, conegut dels dos empresonats, va posar en alerta la policia. En un primer moment se'ls va detenir als tres, però després el jutge va deixar en llibertat l'home que havia avisat la policia entenent que no estava involucrat en el fet. Pel que fa a la menor, va ser atesa pel Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM) i traslladada en ambulància a l'Hospital de Sant Joan de Déu.

Quan qui abusa de tu és el teu tiet

29-4-2018 / EL PAÍS

Durant la infància, un de cada cinc nens, ha patit algun tipus d'abús sexual segons dades del Consell d'Europa i ONG com Save The Children i Unicef. Un 20% de la població, per tant, ha patit abusos sexuals durant la seva infància. Entre el 70% i el 85%, aproximadament, d'aquestes agressions són comeses per un familiar o algú de l'entorn de l'infant.

El 90% dels casos no es denuncien o s'expressen fins que s'és adult a causa d'alguns fantasmes com el fet de ser un tema tabú, la culpa, la incomprensió o la por a trencar els vincles familiars. Dels que ho denuncien durant l'edat adulta, un 60% no rebrà cap tipus d'ajuda psicològica.

Quatre dones, la Mayuli, la Carmen, la Laia i la Paula, d'entre 22 i 60 anys, van decidir explicar com ha estat viure en silenci durant tants anys després d'haver estat abusades sexualment sent menors d'edat.

A la Mayuli, que actualment té 41 anys, el seu tiet la va treure de la banyera per fer-li, segons ell, "un petó de pel·lícula" amb només sis anys. Va ser la primera vegada que la

dona xilena va ser víctima d'abusos sexuals. El familiar, a qui ella anomena "el germà de la meva mare", la cuidava a ella i al seu germà quan estaven sols a casa.

Mayuli, amb el temps, es va convertir en la seva neboda preferida. Els abusos es van repetir fins que ella va tenir 12 anys, tot i que ella abans ja havia intentat donar a conèixer la situació a la família: "el meu primer intent d'explicar el que passava va ser als 9 anys, quan li vaig dir a la meva mare: 'Mama, el tiet em toca el cul'. Ella va dir: 'Són mostres d'amor del teu tiet'. Però jo sempre havia sabut el que passava", explica la Mayuli, la feina de la qual està molt relacionada amb la seva història. Es dedica a la prevenció, formació i sensibilització dels abusos sexuals infantils. El més rebel que va fer durant l'adolescència, amb 16 anys, va ser negar-se a anar amb el seu tiet quan ell l'anava a buscar. Va ser llavors quan li va explicar a la seva mare i aquesta a la seva tieta, que no s'ho va creure.

Tot i que les xifres de denúncies per abusos sexuals han augmentat a Espanya, la majoria no es denuncien.

La següent història és la de la Carmen. "Fa tres setmanes vaig ser capaç de dir-li a una de les meves cosines que venia de teràpia. Ja és hora de dir les coses pel seu nom.". La Carmen, que prefereix mantenir-se en l'anonimat, és d'un petit poble de Navarra.

Ella va rebre la catequesi per la primera comunió individualment als cinc anys, quan la mort d'un familiar va obligar-la a distanciar-se de les seves amistats. El seu primer agressor, doncs, va ser el capellà encarregat de fer-li les classes de catequesi. Les agressions van continuar a l'orfenat d'on va sortir als 15 anys per treballar i més tard, casar-se. Amb llàgrimes als ulls explica: "No tinc el record de la penetració, perquè aquell dolor el recordaria. Però sí que recordo el cura descordant-se la sotana, fregant el seu cos amb el meu i demanant-me que el masturbés".

També recorda l'abús de poder que exercien els religiosos en nenes de 8, 9 i 10 anys com ella.

Ara, amb 60 anys i fills, se sent capaç de parlar. Una nit, quan ja era mare del seu primer fill, veient un documental amb el seu marit, tots els vells records li van tornar a la ment “com un cop de puny a l’estómac” i va sentir por que li pogués passar el mateix al seu fill. La Carmen diu que tots aquests records segueixen condicionant la seva vida sexual. Fa quinze mesos que va a teràpia individual i, ara que és àvia de dos nenes, té por que els pugui passar el mateix. La seva mare, que té alzheimer, no sap tot el que va haver de suportar quan era petita, els germans de la Carmen, en canvi, si que ho saben, encara que no en volen parlar.

La següent víctima és la Paula Pérez, de 22 anys, que fins als 8 anys va ser abusada per un familiar. Fa dos anys, abans d’anar-se’n d’*Erasmus*, va decidir denunciar el que havia viscut anys abans ja que si no ho feia abans de fer els 21 anys, el delicte quedava prescrit. El Codi Penal estableix que els abusos sexuals prescriuen entre 5 i 15 anys (depèn de la data i els fets) a partir que la víctima és major d’edat. La noia explica que la va fer sentir molt incòmode haver de parlar del tema i explicar el que li havia passat a tants desconeguts. “Si no m’hagués preparat psicològicament, no m’hagués sentit gens bé” diu ella.

La última història és la de la Laia (24 anys), que va ser abusada des dels 5 fins als 12 anys per un amic del seu pare, molt important per la seva família. Al principi creia que ella tenia la culpa, però amb 18 anys no podia suportar més l’ansietat i les fases depressives que havia passat i ho va explicar tot a la seva padrina. Es va adonar que era ell que havia de pagar per tot el que havia fet. Ara, la Laia, espera el judici oral i té clar quin és l’objectiu: “Quan explico la meva història és com si estigués parlant d’una altra persona. Vull donar-li justícia a la nena que va patir els abusos.”

Una analista jurídica de Save The Children explica que a Espanya, normalment, no s’utilitzen metodologies recomanades per la comunitat científica internacional que s’haurien d’utilitzar. Per exemple la presència de psicòlegs independents a l’hora de fer els interrogatoris a les víctimes, és un mètode que ajuda a la víctima a obrir-se i a sentir-se millor. Això, doncs, és molt poc comú.

Rebaixen una condemna d'agressió sexual perquè el violador havia begut

07-05-2018 / ARA

L'argument del tribunal de l'Audiència de Saragossa és que si la declaració de la víctima té credibilitat per condemnar l'acusat, també en té per aplicar l'atenuant per consum d'alcohol. L'home, condemnat a vuit anys de presó per la violació d'una menor de 17 anys, ha estat considerat pel tribunal autor d'un delicte d'agressió sexual amb l'atenuant per consum d'alcohol. Durant el judici, la víctima va assegurar que l'home "havia begut molt". L'Audiència ha aplicat l'atenuant i li ha rebaixat la pena de presó malgrat que no s'ha pogut determinar l'afectació de l'alcohol en les facultats de l'home mitjançant cap prova.

Segons la sentència, els fets van passar una nit de juliol del 2015 a Saragossa quan la menor era al domicili de l'home –que aleshores tenia 54 anys– perquè era amiga de la seva dona. El condemnat, la seva dona, el seu fill –també menor d'edat– i la víctima dormien a la mateixa habitació. L'home va aprofitar-ho per treure-li la roba i penetrar-la. Quan la menor va aconseguir desfer-se del violador, ell va sortir de l'habitació i ella va despertar la dona del condemnat per explicar-li el que havia passat. Tot i que l'home va negar a la jutge d'instrucció haver violat la menor i durant el judici no va voler declarar, l'informe d'ADN el va contradir. Per això, l'Audiència va resoldre que la prova era "concloent i suficient".

L'home va ser condemnat a vuit anys de presó, cinc dels quals complirà entre reixes. El tribunal va dictaminar que els altres tres anys els hauria de passar fora de territori espanyol en comptes de dins la presó. Així doncs no podrà tornar a l'estat espanyol en un període de sis anys. L'Audiència també va imposar al condemnat que pagués una indemnització de vint mil euros a la víctima. Abans, l'home ja havia sigut condemnat –

per la mateixa Audiència– per un delictes contra la llibertat sexual. La nova sentència no és ferma i es pot recórrer al Tribunal Suprem.

Una jove denuncia haver estat víctima d'una violació múltiple a Múrcia

07-05-2018 / EL PERIÓDICO

La Guardia Civil va investigar una denuncia presentada dos dies enrere per una jove víctima d'una violació múltiple per varis joves a Múrcia.

Fonts de l'institut armat van informar a EFE que els fets van succeir a finals d'abril i amb la participació de diferents joves que encara no han estat detinguts, segons consta a la denúncia. La noia, major d'edat, afirmava que aquella nit va anar amb els el grup de joves voluntàriament, però va denunciar que va patir una agressió sexual no consentida.

Segons les fonts, la jove va denunciar els fets dies després aportant un informe mèdic del centre on la van atendre just després de l'agressió.

El diari "La opinión" de Múrcia publica que la presumpta violació es va produir a Beniaján i que els joves van aprofitar l'estat d'inconsciència de la noia per haver begut alcohol i consumit altres substàncies per agredir-la.

Un cop presentada la denúncia, s'està duent a terme la investigació per tal d'aclarir com van passar els fets i detenir i identificar els presumptes agressors.

2.3.2. "LA MANADA"

Durant els San Fermes de l'any 2016 (7 de juliol), es va produir una violació (relacions sexuals amb consentiment segons els agressors) a una noia de 19 anys per part de cinc joves (un dels quals és guàrdia civil i no se li ha retirat el càrrec). El judici va començar el 13 de novembre de 2017. Ells estaven acusats d'abusar sexualment d'ella de manera conjunta. Són de Sevilla i formaven part d'un grup que es feia anomenar "La manada",

van gravar la violació amb els seus mòbils (set vídeos) i es van filtrar les converses amb el seu grup d'amics després del fet on un dels amics deia: "Us envejo. Aquests són els viatges guapos" i ells afegien: "Hi ha vídeo".

El dia 7 de juliol de 2016 a les tres de la matinada la noia es va creuar els cinc nois, que la van acompanyar al seu cotxe. A mig camí, però, un dels nois va accedir al portal d'un edifici i va cridar a la resta. Segons la fiscal, dos d'ells van agafar la noia pels braços i la van fer entrar al portal tapant-li la boca i dient-li que callés i no cridés. Allà, segons la víctima, tots cinc van abusar sexualment d'ella, posteriorment, li van robar el mòbil. Després de gairebé mitja hora, la van deixar al portal i van marxar. La noia va sortir i es va asseure en un banc plorant, on una parella la va trobar i va trucar al 112, que la va traslladar a un centre mèdic. A un quart de 9 del matí, quatre dels cinc nois van ser identificats i seguits fins que van arribar al cotxe on es van reunir amb el cinquè. Allà van ser detinguts.

Quatre dels cinc nois ja havien estat denunciats abans pel que es va anomenar "cas Pozoblanco" on també van gravar el que va passar: el grup tornava d'una nit de festa dins d'un cotxe amb una noia incapaç de defensar-se a causa de la seva inconsciència. El vídeo demostra que tots li fan tocaments i abusen d'ella. El cas va acabar amb una sentència que dictava un ordre d'allunyament als quatre membres de "La manada".

Finalment, el cas de San Fermín es va considerar pels jutges abús sexual ja que "de gran rellevància em sembla el fet que, en cap de les imatges percebo en la seva expressió, ni en els seus moviments, oposició, refús, disgust, fàstic, repugnància, negativa, incomoditat, patiment, dolor, por, descontentament, desconcert o qualsevol altre sentiment semblant. L'expressió del seu rostre és en tot moment relaxada i, precisament per això, incompatible al meu judici amb qualsevol sentiment de por, temor, refús o negativa tampoc aprecio en ella aquesta 'absència de les facultats superiors' que s'afirma per la majoria de la Sala; pel contrari, el que em suggereixen els seus gestos, expressions i els sorolls que emet és excitació sexual. No concloc que hagi de suposar necessàriament una relació sexual consentida, no és exclouent que durant

una relació sexual no consentida es pugui arribar a sentir una excitació sexual física en algun moment.”

La diferència entre abús sexual i agressió sexual és que en aquest últim cas es produeix violència o intimidació. És per això que l'Audiència Provincial de Navarra va condemnar pel delicte d'abusos sexuals als membres de “La manada” al considerar que, encara que no hi va haver consentiment, els fets es van desenvolupar sense violència. La pena de presó per abusos sexuals és de 4 a 10 anys. Als cinc nois se'ls van imposar 9 anys. Si s'hagués detectat violència o intimidació, la pena hauria estat de 12 a 15 anys. Amb tot això, la ciutadania no va reaccionar amb indiferència. El mateix dia del judici, des de dins l'Audiència Provincial de Navarra se sentien els crits de “No és abús, és violació”. Milers de persones a tot l'estat espanyol van sortir als carrers per manifestar-se en contra la sentència de “La manada” sota el lema “La manada somos nosotras” amb un sol objectiu: demostrar la seva tristesa, ràbia i impotència davant de la resolució de la sentència. Madrid, Barcelona, Pamplona, Bilbao, València, Valladolid, Còrdova, Sevilla i fins i tot Brussel·les van ser ciutats protagonistes de les manifestacions més multitudinàries.

Manifestació a València

Manifestació a Còrdova

Mesos més tard, exactament el 21 de juny de 2018, l'Audiència de Navarra va decretar la llibertat provisional per "La manada" amb fiança de 6.000€ després d'estar en presó provisional des que els van detenir a Pamplona. Se'ls prohibeix entrar a la Comunitat de Madrid, que és on viu actualment la víctima, i qualsevol tipus de comunicació amb ella. Se'ls va prohibir sortir del territori nacional i se'ls va retirar el passaport. Sota aquestes circumstàncies, injustes per alguns i justes per altres, la majoria de la gent va decidir tornar a sortir al carrer perquè "no hi poden haver llops en llibertat". L'Audiència de Navarra va justificar la llibertat provisional el 22 de juny dient que és "impensable" que tornin a delinquir. Cada vegada els carrers i les xarxes socials s'omplien més de crítiques i crits. El 27 de juny la víctima de "La manada" va fer una pública una carta on demanava que ningú callés i deia: "Denuncieu. Ningú ha de passar per això. Ningú s'ha de lamentar de beure, de parlar amb gent de festa, d'anar sola a casa o de portar una minifaldilla. El que hem de lamentar tots és la mentalitat que té aquesta societat, on això li pot passar a qualsevol, us ho asseguro. També us puc assegurar que tot el camí que s'ha de recórrer no és plat de bon gust però, què hagués passat si jo no ho hagués denunciat? Penseu-ho."⁹

Després que els cinc joves estiguessin en llibertat uns dies, la Fiscalia demanava presó provisional pel guàrdia civil del grup ja que havia intentat obtenir el passaport, així doncs, va anar a declarar. Però altre vegada van sentenciar que havia d'estar en llibertat perquè dos funcionaris i les càmeres van desmentir que hagués demanat el passaport.

Així doncs, tots els membres de "La manada" segueixen en llibertat. Per suposat que aquest tema ha fet dubtar la població de la justícia i de les lleis que són vigents a l'actualitat.

⁹ Fragment citat per la víctima de "La manada" en una carta que va fer pública.

2.3.3. CONCLUSIONS

Les violacions són una discriminació masclista que cada vegada sentim o llegim més als mitjans de comunicació. Actualment, són molt comunes les violacions en grup: varis nois immobilitzen una noia i abusen sexualment d'ella. És quelcom que ha de canviar, i s'ha de canviar la mentalitat dels nens, nois i homes (és cert que també d'algunes dones). De fet, en sentim tants casos que ha arribat al punt que és un tema que estem normalitzant molt.

A més a més, la llei separa entre abús i violació segons el comportament de la víctima: és abús si la víctima no es resisteix i és violació si la víctima ho fa. Per tant, si la dona es troba en un estat d'inconsciència i no presenta signes de resistència, es considera abús.

A més, es tendeix a culpabilitzar la víctima d'haver estat violada amb arguments com: "Per què va beure?" "Com anava vestida?" "Potser volia i ara se'n penedeix" o fins i tot "Potser els va provocar".

Personalment, he tingut molts "debats" amb persones properes i em sobta molt la mentalitat de la societat de la que tots formem part. Un dia, parlant amb una de les meves professores, ens va dir que "una noia no pot anar vestida segons com quan es passeja pel carrer perquè llavors passa el que passa".

3. OPINIONS

El meu principal objectiu a l'hora de fer el treball és descobrir, a partir d'entrevistes i de tota la recerca realitzada, mecanismes per ajudar a canviar la societat i a efectuar una evolució més ràpida. Per tal d'assolir aquest objectiu, he preparat una entrevista en la qual pregunto sobre les experiències laborals i problemes que s'han trobat elles personalment. He passat aquesta entrevista a cinc dones periodistes que treballen en l'àmbit de la premsa escrita, la ràdio o la televisió.

Algunes respostes m'han semblat xocants i fins i tot una de les cinc dones, m'ha demanat que l'entrevista sigui anònima.

3.1. ENTREVISTES

CLARA SÁNCHEZ- CASTRO

La Clara és Llicenciada en periodisme per la UAB, té un Màster en Radio per la Universidad Complutense de Madrid i també té un Diploma universitari experta en Xarxes socials per la Universidad Europea Miguel de Cervantes.

1.Quants anys fa que treballes com a periodista?

Treballo de periodista professional des de 1995, any que vaig acabar la carrera a la UAB i vaig incorporar-me a RNE a Barcelona

2.En quins mitjans has treballat i on treballes actualment?

Ràdio Sant Joan (emissora municipal del meu poble. Als 16 anys vaig començar a fer ràdio de manera amateur), Ràdio Olot, RNE/Ràdio 4, Ona Catalana, Com Ràdio, FEM Girona, Olot TV, Tv Girona, Cuatro, CNN+, 8TV i TV3. Actualment sóc la coordinadora d'Educació i Esports de l'Ajuntament de Girona i com a periodista *freelance* faig col·laboracions a diferents mitjans (Ràdio Olot, TV3...)

3.Quina és la notícia que has hagut de redactar o tractar que més t'ha afectat i que més recordes?

La pitjor notícia que he hagut de donar mai va ser la dels atemptats de Madrid de l'11 de març de 2004. Jo feia les tardes a Com Ràdio i recordo amb quina angoixa vaig viure

aquella situació, jo tenia molts amics a Madrid ja que el 1996 vaig estar més d'un any estudiant un màster a la Complutense i treballant als estudis de Prado del Rey. Faltaven 2 dies per les eleccions generals i el PP va començar a escampar la teoria de la conspiració, dient que havia sigut ETA l'autora de l'atemptat. JO vaig fer els possibles per a tenir experts i testimonis per intentar aclarir què havia passat i qui ho havia fet. Van ser uns dies molts angoixants i que, com a periodista, em varen fer sentir responsable de donar totes les visions sobre aquells atemptats que marcarien per sempre la història.

4.Com a periodista t'has sentit mai discriminada o menyspreada pel sol fet de ser dona? Si és que sí, podries explicar algun exemple?

Sí, moltes vegades he patit micromasclismes. Quan començava i feia de reportera vaig patir alguna situació compromesa, que vaig gestionar com vaig poder.

Sóc una dona forta i sempre m'he defensat dels comentaris masclistes dels que he pogut ser objecte i he fet notar a l'autor o autors que allò em molestava i, sempre que he pogut, els he deixat en evidència. Reconec que han sigut molts.

5.Has vist mai que al lloc on treballes es discrimini una dona pel sol fet de ser dona?

No. Als llocs on he treballat sempre m'han respectat, tant els caps com els companys. Menys quan vaig quedar embarassada de la meva primera filla (ho explico més avall).

6.Tens fills? Creus que això ha afectat al teu lloc de treball o la teva carrera professional? Vas sentir por a l'hora de comunicar que estaves embarassada?

Tinc 3 filles de 16, 13 i 5 anys.

I tant que ha afectat. Amb la més gran, em varen acomiadar de la ràdio on treballava (ONA CATALANA) quan estava embarassada de quasi 9 mesos. Me'n penedeixo de no haver-los denunciat! En aquell moment vaig tenir por que allò repercutís en feines posteriors.

Amb la segona filla, després de l'experiència de la primera, sí que vaig tenir una mica de por a l'hora de comunicar a l'empresa on treballava que estava embarassada. Ho vaig fer i tot va anar com una seda. A COM RÀDIO no vaig tenir cap problema, vaig fer la meva baixa maternal i em varen posar totes les facilitats del món.

7. Dones suport a la causa feminista? Per què?

Sóc feminista! Suposo que sempre ho he sigut però he sentit la necessitat d'exterioritzar-ho amb els anys al veure totes les desigualtats que patim les dones (diferències de sou, de tracte, d'oportunitats, abusos...)

Des de fa 10 anys col·laboro estretament amb la FUNDACIÓ FIDEM, de dones empresàries i emprenedores que lluiten pel lideratge femení i per visibilitzar les dones i que puguin ser referents per les nenes, noies que pugen.

També estic en un projecte que va començar a caminar l'any passat que es diu COPERSONA, i que treballa per aconseguir la corresponsabilitat social.

Col·laboro amb el moviment @onsónlesdones que denuncien que les dones no estem representades als mitjans de comunicació donant opinió. Compten les dones que surten a les tertúlies de ràdio, tv, i als diaris i emeten informes periòdics.

Estic compromesa amb el feminisme públicament des de fa temps, i crec fermament que per acabar amb el masclisme i aconseguir la igualtat hem de lluitar plegats homes i dones.

Segueixo de molt a prop tots els moviments de dones que prenen força a les xarxes socials com el #metoo (per a denunciar casos d'abusos), #cuéntalo (el moviment #metoo a Espanya i llatinoamèrica), #mejorsolaqueconmaluma (moviment en contra la cosificació de la dona que fa Maluma en els seus videoclips), #yosítecreo (sentència de La Manada), #onsónlesdones (per a reivindicar la presència de dones opinant als MCM), #viernesnegro (moviment iniciat per les dones de RTVE per a reclamar la

igualtat i denunciar la manipulació a l'ens públic. Han aconseguit canviar el Consell D'Administració de RTVE).

8.Durant tot el temps que portes treballant, has vist un increment en el nombre de notícies que parlen sobre violència de gènere, abús sexual, discriminació laboral, etc.?

Sí.

9.Creus que això és perquè ha augmentat el nombre de casos o perquè ara les dones denuncien el que els passa? Si creus ha augmentat el nombre de casos, per quins motius penses que és degut?

Penso que ara les dones no tenen por a denunciar públicament el que els passa, s'ha creat un moviment mundial de "ja n'hi ha prou" de sororitat (solidaritat entre dones) que és imparable. Les dones interessem més (perquè també ens interessem més per temes que ens toquen de prop), per això sortim més als mitjans de comunicació. Moviments de xarxes socials com el #metoo o el #cuéntalo (després de la sentència vergonyosa de LA MANADA) s'han fet virals arreu del planeta, i les dones ja no callem.

10.Creus que el periodisme i la comunicació poden fer quelcom per ajudar a acabar amb el masclisme a la nostra societat?

I tant! Les dones amb prou feines tenim veu opinant als mitjans, en el millor dels casos, la proporció és de 80%/20% a favor dels homes. Als mitjans públics, on han de complir la llei d'igualtat, ja els costa arribar al 40%. Hi ha poquíssimes dones dirigint mitjans de comunicació (amb prou feines el 10%). Quan això faci el tomb, que ja no està fent de mica en mica, el tractament de les notícies vinculades amb les dones als mitjans també canviarà, i el relat serà un altre, menys distorsionat i més d'acord amb la realitat. Per sort, hi ha moltes dones periodistes, però, insisteixo, cal que arribem als llocs on es prenen les decisions i que tinguem aparadors importants on expressar la nostra opinió

11.Com valores la presència de dones als mitjans de comunicació? Creus que es compta amb elles a l'hora de donar-los càrrecs amb responsabilitat i per tant, amb presa de decisions?

Tenim una degana al col·legi de periodistes de Catalunya, però la presència de dones als mitjans. Els directors de mitjans són homes en un 90% dels casos. I no, no es compta amb nosaltres, no només en el món del periodisme, en quasi tots els sectors de poder.

12.Confies que algun dia s'assolirà una societat igualitària? Per què?

Sí, hi confio, perquè les dones, ara, ja hem dit prou, i aquest moviment és imparable. No sé quan arribarà la igualtat però abans del que es pensen els homes, segur. A més, segons l'informe anual que emet el Forum de Davos, la igualtat és més que rendible, per tant, si dóna diners, segur que arribarà.

**ESTER
CARRERAS**

L'Ester és periodista, va ser directora de la revista Les Garrotxes en Editorial Gavarres, entre d'altres coses, i actualment s'ocupa de Relacions Externes a La Fageda

1.Quants anys fa que treballes com a periodista?

32 anys, en una primera etapa en mitjans de comunicació i en una segona en el departament de comunicació d'una empresa social.

2.En quins mitjans has treballat i on treballes actualment?

He treballat pels següents mitjans: El Punt, Ràdio Olot, Diari de Girona, l'Avui, Catalunya Ràdio, La Vanguardia i TV3. En alguns casos en plantilla i en d'altres via facturació, cobrant per peça.

3.Quina és la notícia que has hagut de redactar o tractar que més t'ha afectat i que més recordes?

El segrest de la Maria Angels Feliu l'any 1992. Vaig ser la periodista que va llançar la notícia l'endemà del segrest en el butlletí de les 5 de la tarda de Catalunya Ràdio. Al vespre Olot ja estava ple de periodistes. Vaig seguir el cas durant molts anys , fins a la detenció dels veritables autors- i tot plegat em va marcar molt.

Em va decebre la falta de sensibilitat d'alguns mitjans que varen tractar el tema perjudicant moltíssim a la pròpia víctima. Recordo sobretot la trucada telefònica del 27 de març de 1994. Eren entre les quatre i les cinc de la matinada d'un diumenge de rams i em varen dir "prepara urgentment una crònica que han alliberat la Mª Angels Feliu". No m'ho creia perquè pensava que era morta. Va estar 492 dies segrestada. L'alegria que vaig que vaig sentir va ser immensa. I recordo els moments d'alegria i angouxa de la resolució del cas, els dies que els autèntics culpables varen confessar i varen ser detinguts. Això però no va ser fins el 1999.

4.Com a periodista t'has sentit mai discriminada o menyspreada pel sol fet de ser dona? Si és que si, podries explicar algun exemple?

Menyspreada no, però de joveneta i en ser noia, sí que captava d'algun interlocutor (algun alcalde) falta de confiança, com si qüestionés la meua professionalitat

5.Has vist mai que al lloc on treballes es discrimini una dona pel sol fet de ser dona?

A la ràdio no, al diari en canvi, la immensa majoria de responsables de seccions eren homes i això era molt revelador.

6.Tens fills? Creus que això ha afectat al teu lloc de treball o la teva carrera professional? Vas sentir por a l'hora de comunicar que estaves embarassada?

Una filla. Em va costar conciliar vida familiar i vida professional i aquest va ser el principal motiu pel qual vaig deixar el periodisme com a dedicació exclusiva.

7.Dones suport a la causa feminista? Per què?

Sí. Es va millorant, almenys al meu país, però hi ha moltes assignatures pendents encara. Entenc el feminisme en termes d'igualtat.

8.Durant tot el temps que portes treballant, has vist un increment en el nombre de notícies que parlen sobre violència de gènere, abús sexual, discriminació laboral, etc.?

Sí.

9.Creus que això és perquè ha augmentat el nombre de casos o perquè ara les dones denuncien el que els passa? Si creus ha augmentat el nombre de casos, per quins motius penses que és degut?

Ho atribueixo a què moltes dones ara gosen denunciar-ho i abans no. La por, la vergonya els frenava. I tinc la convicció que en alguns països aquesta informació continua amagada, no aflora.

10.Creus que el periodisme i la comunicació poden fer quelcom per ajudar a acabar amb el masclisme a la nostra societat?

Sens dubte que sí, el seu poder és immens en tant que creadors d'opinions. No només denunciant sempre casos flagrants de masclisme, sinó també amb actitud proactiva a favor de la igualtat, donant llocs de responsabilitat a les dones en els mitjans de comunicació. Poden fer moltíssima feina per ajudar a donar la volta a la situació. De fet, sense ells la societat no pot canviar.

11.Com valores la presència de dones als mitjans de comunicació? Creus que es compta amb elles a l'hora de donar-los càrrecs amb responsabilitat i per tant, amb presa de decisions?

Com he dit es va avançant. A Catalunya i en alguns mitjans d'Espanya es va avançant en aquesta matèria. El País per exemple el dirigeix des de fa poc una dona, el diari Ara també i a RTVE! La Rosa Maria Mateo.

12.Confies que algun dia s'assolirà una societat igualitària? Per què?

Totalment igualitària i en l'àmbit mundial és una quimera, un somni, però no hi podem renunciar. Caldria canviar tantes coses: cultures, maneres d'interpretar la religió etc... Com és possible en ple segle XXI l'ablació? I el burka? I la prohibició que les dones accedeixen a la formació? Donar la volta a això és una canvi de 180 graus. Pel que fa al meu país, ja m'agradaria poder equiparar-nos a països del nord d'Europa. De tota manera penso que cal ser optimistes. Les nostres mares i àvies ho varen viure molt pitjor i les nostres filles ho viuran millor; i aquesta ha de ser l'evolució.

1.Quants anys fa que treballes com a periodista?

Des dels 20 anys. I en tinc 45.

2.En quins mitjans has treballat i on treballes actualment?

15 anys al Diari de Girona. Des de fa 10 anys, sóc la responsable de la seu de Girona del Col·legi de Periodistes de Catalunya. A banda, he fet col·laboracions amb altres mitjans: La Vanguardia, el digital 50x7, la revista ContaGi, Revista de Girona, la ràdio del Bisbat de Girona...

3.Quina és la notícia que has hagut de redactar o tractar que més t'ha afectat i que més recordes?

El seguiment dels ferits de l'enfonsament de L'Oca de Banyoles.

4.Com a periodista t'has sentit mai discriminada o menyspreada pel sol fet de ser dona? Si és que sí, podries explicar algun exemple?

Sí, incomptables vegades. Sovint, sobretot quan era més jove, te tracten amb condescendència, com si fos més fràgil o menys vàlida que els meus companys homes. També pel fet de ser dona he vist limitat el meu creixement professional i m'han encasellat en seccions o temes "de dones". Un company que tenia menys responsabilitats que jo me va arribar a presentar com "la chica para todo" de l'oficina. He hagut de parar els peus a companys i "jefes" que es pensen que si fas una copa amb ells tenen dret a alguna cosa més. I podria continuar.

5.Has vist mai que al lloc on treballes es discrimini una dona pel sol fet de ser dona?

I tant. He vist, per exemple, entrar a treballar el mateix dia un home i una dona, la dona amb una titulació superior a l'home, i donar una categoria superior a l'home directament. He vist ascendir a homes i no a dones tant o més vàlides que a ells. He vist buscar homes fora de l'empresa per a un càrrec quan dins l'empresa hi ha dones perfectament vàlides per ocupar-los.

6.Tens fills? Creus que això ha afectat al teu lloc de treball o la teva carrera professional? Vas sentir por a l'hora de comunicar que estaves embarassada?

No tinc fills. Però he vist les carreres de moltes companyes estancar-se quan n'han tingut (he de dir que sovint per decisió pròpia). Però mai la d'un home.

7. Dones suport a la causa feminista? Per què?

Sí, però amb matisos. Massa sovint em sembla que anem a un extrem on es demonitza tots els homes i tot el que té a veure amb ells. No m'agrada el masclisme, però responsabilitzar els homes de tots els mals em sembla igualment pervers. De vegades trobo a faltar una mica de sentit de l'humor en les feministes més radicals (i en els masclistes també!)

8. Durant tot el temps que portes treballant, has vist un increment en el nombre de notícies que parlen sobre violència de gènere, abús sexual, discriminació laboral, etc.?

Sí.

9. Creus que això és perquè ha augmentat el nombre de casos o perquè ara les dones denuncien el que els passa? Si creus ha augmentat el nombre de casos, per quins motius penses que és degut?

Crec que ara som més sensibles a aquests fets. I també que de vegades ens passem. Quan veig rètols de "No a la violència masclista", m'emprenyo. Jo posaria "No a la violència". A qualsevol violència, sigui masclista, feminista o hermafrodita.

10. Creus que el periodisme i la comunicació poden fer quelcom per ajudar a acabar amb el masclisme a la nostra societat?

Teòricament, sí. A la pràctica, ho veig complicat. Per mi, la clau és l'educació. I molt de temps.

11. Com valores la presència de dones als mitjans de comunicació? Creus que es compta amb elles a l'hora de donar-los càrrecs amb responsabilitat i per tant, amb presa de decisions?

La presència de dones en els mitjans és bona. La nostra presència en càrrecs de responsabilitat i directius és mínima. Darrerament s'intenta corregir, però no crec en les quotes ni en la paritat per decret. Prefereixo un home vàlid que una dona inútil, i a la inversa. Posar una persona en un càrrec pel fet de ser d'un sexe o d'una raça o d'una edat o d'una minoria em sembla estúpid si no té les capacitats per assumir-lo. El que cal és que tothom pugui tenir les mateixes possibilitats d'optar-hi, i escollir el candidat més idoni, independentment del sexe, la raça o qualsevol altra característica.

12. Confies que algun dia s'assolirà una societat igualitària? Per què?

Hi confio, però no ho veig en un futur immediat. Ens falta molta feina per fer.

**MARISA
OZALLA**

La Marisa és una periodista veterana de Radio Euskadi

1. ¿Cuántos años llevas trabajando como periodista?

35 años

2. ¿En qué medios has trabajado y donde trabajas actualmente?

Trabajo desde el principio en EITB. Dentro de EITB, en Radio Euskadi, salvo el período octubre 2009-abril 2013 en que trabajé en ETB, primero como coeditora de los informativos Gaur Egun (en euskera) y Teleberri (en castellano) y después como subdirectora del programa cultural de entrevistas Forum. Terminada mi excedencia en ETB, volví a Radio Euskadi donde continúo.

3.¿Cuál es la noticia que has tenido que redactar o tratar que más te ha afectado y que más recuerdas?

Todas las relativas al maltrato y explotación infantil, a los abusos sexuales en la infancia y al infanticidio

4.¿Como periodista te has sentido en alguna ocasión discriminada o despreciada por el solo hecho de ser mujer? Si es que sí, podrías explicar algún ejemplo?

No en mi lugar de trabajo. EITB es una empresa pública, a donde accedemos por Convocatoria Pública de Empleo.

5.¿Has visto que en el lugar donde trabajas se discrimine a una mujer por el solo hecho de ser mujer?

No. De hecho, nuestra directora general, Maite Iturbe, es mujer. Y en las jefaturas intermedias hay tanto mujeres como hombres. En nuestra empresa, la política no sexista se refleja en el convenio y en el libro de estilo. Incluso hay una comisión de trabajo al respecto compuesta por miembros del Consejo de Redacción y de Dirección, destinada a actualizar las políticas de género.

La discriminación se da por otras causas que no están relacionadas con el hecho de ser mujer, sino con otros factores como la edad. Se aparta de puestos de responsabilidad a los y las profesionales de más de 50 años, es decir, a “los viejos” de la Casa. También por cuestiones ideológicas, lo que hace que profesionales que cumplen una o -peor- estas dos condiciones, tengan un techo de cristal y se vean privados del desarrollo de su carrera profesional. Insisto, estamos hablando de una empresa pública que debería aplicar los criterios de mérito y capacidad para la promoción interna. Nada de esto ocurre, aunque aparezca recogido en el Estatuto del Ente.

6.Tienes hijos? Crees que esto ha afectado a tu puesto de trabajo o tu carrera profesional? Sentiste miedo a la hora de comunicar que estabas embarazada?

Tengo dos hijos mellizos adolescentes. No tuve ningún problema cuando lo comuniqué y no ha afectado a mi carrera profesional.

7.¿Das tu apoyo a la causa feminista? ¿Por qué?

Tengo 58 años. Pertenezco a una generación en que salíamos a la calle para exigir la legalización de los anticonceptivos , el divorcio y el aborto. No te digo más. Luchábamos por lo que hoy es evidente. Y todavía queda mucho por hacer. Día a día se consiguen parcelas de igualdad, pero no hay que bajar la guardia. La prueba de que el movimiento feminista está más vivo que nunca la tenemos en las movilizaciones del 8M este año y también contra la sentencia de La Manada. Seguimos teniendo que luchar por lo que es evidente. La próxima revolución será feminista o no será.

Muchas de las cosas que hoy damos por sentadas costaron sangre, sudor y lágrimas. Por ejemplo, el derecho al voto para la mujer. Nada se consigue sin lucha.

8.¿Durante todo el tiempo que llevas trabajando, has visto un incremento en el número de noticias que hablan sobre violencia de género, abuso sexual, discriminación laboral, etc.?

Sí, están ahí.

9.¿Crees que esto es porque ha aumentado el número de casos o porque ahora las mujeres denuncian lo que les pasa? Si crees ha aumentado el número de casos, por qué motivos crees que es debido?

No es que haya aumentado el número de casos. Es que ahora se denuncia más. El papel de los medios de comunicación es muy importante en este sentido a la hora de publicar –y denunciar- este tipo de casos. Todo ello hace que aumente la presión y el rechazo social a este tipo de comportamientos.

10.¿Crees que el periodismo y la comunicación pueden hacer algo para ayudar a acabar con el machismo en nuestra sociedad?

Tenemos una gran responsabilidad en este sentido. La postura de los medios debe ser de tolerancia cero. Y deben estar a la vanguardia la igualdad y los derechos y dignidad para todas. Tenemos una tarea pedagógica que hacer. A ningún medio se le ocurriría justificar la pena de muerte. Pues tampoco los comportamientos machistas y no digamos la violencia de género. Creo que es la línea a seguir y la que se sigue en general. No hay más que echar un vistazo a las informaciones que se publican y a los artículos de opinión. ¿No se ha dicho siempre que somos el cuarto poder? Pues también se demuestra en esto. Creando conciencia social. Poniendo negro sobre blanco los abusos y el machismo en general.

11.¿Cómo valoras la presencia de mujeres en los medios de comunicación? Crees que se cuenta con ellas a la hora de darles cargos con responsabilidad y por tanto, con toma de decisiones?

En Periodismo ocurre como en otras carreras. Las mujeres somos mayoría en la Universidad y también en las Redacciones, pero, a medida en que se sube en el escalafón, hay menos mujeres en puestos de responsabilidad. En nuestras manos está cambiar esa tendencia desde dentro, por ejemplo, no permitiendo que la maternidad sea utilizada como un hándicap para nuestro desarrollo profesional. Con políticas de igualdad en las empresas periodísticas, de obligado cumplimiento. Volvemos a lo del mérito y capacidad de antes. Estos son los criterios que deben de tenerse en cuenta.

12.Confías que algún día se logrará una sociedad igualitaria? ¿Por qué?

Basta con mirar a nuestro alrededor. ¿Cuál era la situación de las mujeres en España hace 40 años? ¿Qué derechos hemos conquistado desde entonces? ¿No es verdad que estamos a años luz de la situación de las mujeres en los países musulmanes o del Tercer Mundo?. Si hasta ahora hemos conseguido lo que hemos conseguido, todo ello nos indica que debemos seguir luchando y que una sociedad igualitaria es posible, que no es una utopía.

NÚRIA RIQUELME

La Núria és treballadora autònoma i periodista. Ha estat treballant molt a la ràdio i és presentadora de diferents empreses.

1.Quants anys fa que treballes com a periodista?

25 anys aproximadament.

2.En quins mitjans has treballat i on treballes actualment?

He treballat a Radio Olot, Radio Girona-Cadena SER, Ona Catalana, Catalunya Ràdio i RAC1. Ara sóc treballadora autònoma i treballo com a periodista i presentadora per diferents empreses.

3.Quina és la notícia que has hagut de redactar o tractar que més t'ha afectat i que més recordes?

Crec que el segrest de la farmacèutica d'Olot, Maria Àngels Feliu perquè jo era molt jove i començava i em va marcar.

4.Com a periodista t'has sentit mai discriminada o menyspreada pel sol fet de ser dona? Si és que si, podries explicar algun exemple?

Sobretot en el moment de ser mare.

5.Has vist mai que al lloc on treballes es discrimini una dona pel sol fet de ser dona?

Si, sobretot amb el tema de la maternitat.

6.Tens fills? Creus que això ha afectat al teu lloc de treball o la teva carrera professional? Vas sentir por a l'hora de comunicar que estaves embarassada?

Tinc un fill i crec que sí que m'ha afectat en la meua carrera: per començar, quan vaig tornar de la baixa, vaig tenir moltes dificultats perquè em donessin un horari mínimament compatible i no el vaig aconseguir.

No vaig tenir por però sabia que allò em complicaria les coses a la feina.

7.Dones suport a la causa feminista? Per què?

Sí, perquè trobo que encara hi ha molts aspectes de la lluita feminista que no s'han aconseguit. I que les generacions més joves no en son prou conscients.

8.Durant tot el temps que portes treballant, has vist un increment en el nombre de notícies que parlen sobre violència de gènere, abús sexual, discriminació laboral, etc.?

Sí, ho he notat.

9.Creus que això és perquè ha augmentat el nombre de casos o perquè ara les dones denuncien el que els passa? Si creus ha augmentat el nombre de casos, per quins motius penses que és degut?

Crec que hi ha més casos perquè les dones s'han incorporat en massa al mercat laboral i això provoca discriminacions que abans no es produïen. Pel que fa a la violència de gènere i l'abús sexual crec que és cert que ara ho sabem més perquè es denuncia més però també hi ha més casos perquè les dones diuen prou a les situacions d'abús i aleshores molts homes no ho encaixen bé.

10.Creus que el periodisme i la comunicació poden fer quelcom per ajudar a acabar amb el masclisme a la nostra societat?

Crec que sí, sobretot poden deixar de transmetre estereotips i denunciar situacions d'injustícia.

11.Com valores la presència de dones als mitjans de comunicació? Creus que es compta amb elles a l'hora de donar-los càrrecs amb responsabilitat i per tant, amb presa de decisions?

Crec que hi ha poca presència de dones als mitjans de comunicació: no tant a les redaccions, com en càrrecs de responsabilitat i opinadores.

12.Confies que algun dia s'assolirà una societat igualitària? Per què?

Crec que costarà molt, perquè el patriarcat està molt instal·lat.

4. PROPOSTES

En aquest apartat incorporeu propostes que poden dur a terme les empreses periodístiques des de diferents àmbits. Algunes d'aquestes propostes són pròpies – després de la recerca que he dut a terme – i també incorporeu les de una sociòloga, Dolors Corretgé, i una psicòloga, Joana Frigolé.

4.1. PROPOSTA DE DOLORS CORRETGÉ

La Dolors Corretgé és sociòloga i actualment és la directora del programa per a la modernització del sistema tributari de la Generalitat de Catalunya.

“Tot i que hi ha hagut un procés d'avanç, la igualtat de gènere continua essent un dels temes pendents en la nostra societat. Cal doncs continuar treballant i propiciar un canvi de mirada.

En aquests context els mitjans de comunicació com a creadors d'opinió i transmissors d'informació són bàsics per incidir en les construccions socials del nostre imaginari col·lectiu, per reforçar o minorar estereotips lligats a la feminitat i la masculinitat.

Així doncs, quina és la funció dels mitjans de comunicació davant d'aquesta situació?; fins a quin punt són responsables en fomentar estereotips, en construir imatges i promoure la reproducció de models socials?.

Certament aquest és un debat candent en l'àmbit periodístic a nivell mundial, que s'ha materialitzat en diversos congressos i del que participen organitzacions socials. A títol d'exemple, Oxfam Intermón, fa més de tres dècades que defensa un periodisme compromès amb l'objectiu de posar una perspectiva d'igualtat de gènere en els mitjans de comunicació. D'altra banda, l'Associació de dones periodistes ha elaborat un dossier que amb el títol de “Periodisme no sexista per a una ciutadania plural”, analitza com els mitjans de comunicació sovint presenten una imatge de la societat esbiaixada respecte als drets de la dona, la violència soferta o el sexisme en els rols.

El cert és que la perspectiva de gènere no està incorporada als mitjans de comunicació, un dels exemples més paradigmàtics del sexisme en aquests mitjans és el poc ressò

mediàtic que pateix l'esport femení, d'altra banda en les poques ocasions en que periodísticament es posa en valor l'activitat professional de les dones, acostuma a anar acompanyada d'una visió poc oportuna respecte al seu aspecte físic, vestuari emprat per l'ocasió.... i, hem de ser conscients que aquest embolcall de la notícia principal, aquesta diferenciació sexista en l'emissió de la notícia posiciona al lector o espectador voluntària o involuntàriament.

Cal doncs discernir i mantenir una mirada oberta i esperit crític davant la informació que ens transmeten els mitjans.

Penso que els mitjans de comunicació, en la mesura que arriben a tanta gent, tenen responsabilitat en tot aquest assumpte i tard o d'hora hauran de decidir si continuen perpetuant un model sexista de la informació o es converteixen en possibles agents del canvi.”

4.2. PROPOSTA DE JOANA FRIGOLÉ

La Joan Frigolé és psicòloga i coach certificada per ICF (International Coach Federation). Ha treballat durant més de vint-i-cinc anys en l'àmbit dels Recursos Humans, col·laborant amb organitzacions tan públiques com privades. Actualment fa coaching a nivell individual i per a grups, imparteix conferències i col·labora en diverses publicacions digitals, ràdio i televisió.

“Encara ens trobem amb molts microcomportaments en la vida quotidiana que reflexen que estem en una societat masclista i evidentment els mitjans hi tenen molt a dir perquè tots els missatges que donen, encara que no sigui de manera oberta, implícitament poden propiciar i facilitar el masclisme. Per tant, la premsa en general pot ajudar en els seus missatges a que determinats comentaris, brometes de mal gust... siguin evidenciats i denunciats com a masclistes.

També m'agradaria destacar que les dones a vegades adoptem un rol una mica victimista i hauríem d'empoderar-nos més en aquest sentit. Determinades actituds no les podem permetre. Primer ens hem de protegir i ha de quedar molt clar que

situacions com el cas de la manada és pur masclisme, és agressivitat i és atemptat a la dignitat de les dones. Si passen aquestes coses és perquè en la vida quotidiana massa sovint es permeten actituds inacceptables i tot això hauria de ser constantment denunciada.”

4.3. PROPOSTES PRÒPIES

PROPOSTES DES DE LA LÍNIA EDITORIAL:

La línia editorial de tots els mitjans marca la ideologia que segueix. És indispensable doncs que cadascun dels mitjans tingui ben interioritzats i explícits els valors d'igualtat de gènere. Partint d'aquesta premissa, tot allò que es transmet i es comunica seria sens dubte un impuls molt important en benefici de la igualtat de gènere.

PROPOSTES DES DE L'ÀMBIT LABORAL:

Les empreses públiques en estar dotades de convenis laborals executen polítiques que difícilment poden ser discriminatòries en matèria de salaris i de distribució de responsabilitats. En canvi, a les empreses privades els queda pendent encara un recorregut important per assolir la igualtat de gènere sobretot pel que fa a posar en mans de dones càrrecs de responsabilitat. Si que és cert que els últims temps han accedit dones a la direcció de mitjans com és el cas del diari El País d'àmbit estatal i que des d'aquest 2018 té per primera vegada en la seva història una dona en la direcció del rotatiu. A Catalunya la direcció del diari Ara també l'ocupa una dona i l'administració general de ràdio televisió espanyola té des de fa poc una dona en aquesta alta responsabilitat. Amb tot, els càrrecs directius de la gran majoria de mitjans (des de la mateixa direcció general fins a caps de departament o seccions) tenen l'assignatura pendent d'incorporar dones. Cal doncs, que les empreses prenguin el compromís de designar dones en llocs de treball de responsabilitat elevada. Dades de l'associació de dones periodistes palesa que només un 11% de la direcció de capçaleres de l'estat espanyol són ocupades per dones. Aquest compromís l'han d'extrapolar també en les seves polítiques salarials.

PROPOSTES DES DE L'ÀMBIT DE CONTINGUTS I PROGRAMACIÓ:

A) Continguts informatius:

- Informar i denunciar sobre fets de gran impacte (Violacions, assassinats...) però també i de manera sistemàtica actituds que fomenten el masclisme en molts àmbits de la societat. Per exemple la bretxa salarial en moltíssimes empreses, el nom de les quals fins i tot s'hauria de publicar. Sovint podem llegir o escoltar informacions sobre les diferències de salaris paleses en sectors empresarials. La meua proposta, doncs, aposta per posar noms i cognoms a les empreses que duen a terme aquestes males pràctiques.
- Informar per donar una clara visibilitat a fites importants assolides pel gènere femení des de tots els àmbits: ja sigui l'esportiu, l'econòmic, el mèdic...

B) Continguts d'opinió:

- Els últims temps, algunes dones tenen una presència destacada en l'àmbit de la opinió (articles a la premsa escrita, presència en tertúlies, debats o taules rodones) però la gran majoria dels opinadors segueixen essent homes. És evident doncs que cal que les empreses periodístiques facin passos per resoldre aquest dèficit. Recomano especialment la lectura del capítol #Onsónlesdones del llibre "feminisme de butxaca" de Bel Olid.

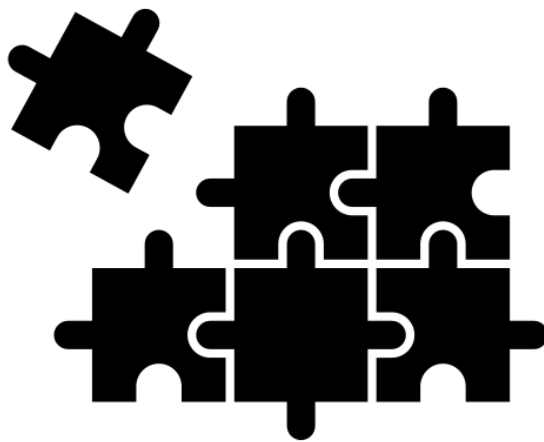
C) Graella de la programació:

- Tot i que pot semblar una proposta radical, apostaria clarament per incorporar de manera regular i estable en la graella de la programació de ràdios i televisions i en les seccions de premsa un espai exclusivament dedicat a potenciar la igualtat de gènere.

Imaginem-nos una cadena de televisió o una emissora de ràdio que programi i emeti setmanalment un espai on doni visibilitat a situacions que cal denunciar, a dones que han assolit reconeixements importants en la seva tasca, a debats i taules rodones de dones que posin sobre la taula propostes per anar millorant en aquesta matèria.

En la premsa escrita, aquesta proposta es pot extrapolar a dedicar una pàgina setmanal a aquests mateixos continguts.

5. CONCLUSIONS I REFLEXIÓ PERSONAL

5.1. CONCLUSIONS

- A l'hora de fer el treball m'he centrat en l'estat espanyol. És impossible plantejar aquest treball en un país on les dones estan considerades un objecte o no estan considerades persones, com per exemple a l'Àrab Saudita, on no van poder conduir fins el juny de l'any passat ni van tenir dret de vot ni dret de presentar-se a comicis municipals fins el 2011.
- Lamentablement, la situació és més greu del que em pensava abans d'elaborar el treball. De fet, abans de la recerca, hauria dit que en una escala de l'1 al 10 la gravetat de la situació oscil·lava entre 7-8. Avui crec que l'escenari és tan greu (de l'1 al 10, 10) que necessita un canvi immediat.
- Malgrat tots els recursos que s'han destinat a revertir la situació, és una evidència que calen més instruments i que s'ha de seguir actuant.
- M'ha resultat necessari acotar el període de buscar notícies justament perquè n'apareixien tantes, fet que evidencia l'envergadura del problema.
- He consultat diferents mitjans i concloc que el tractament de les informacions que divulguen en aquesta matèria és molt homogeni. No n'he trobat cap que destaquï per sobre d'un altre ni en clau positiva ni negativa.
- El grau d'exigència a les dones per tenir responsabilitat i visibilitat als mitjans de comunicació és molt més elevat en relació al dels homes. A aquesta conclusió hi he arribat a través de la recerca i l'he corroborat en les entrevistes elaborades.
- Com a conclusió final, considero que els mitjans de comunicació poden esdevenir veritables agents de canvi sempre i quan les empreses que hi ha al darrera tinguin aquesta voluntat i, dins els seus interessos hi hagi la disposició a assolir una societat més justa i igualitària.
- La Llei d'Igualtat que va aprovar el Congrés dels Diputats l'any 2007 contemplava que els mitjans estatals (RTVE i l'agència EFE) havien de promoure l'accés de les dones a càrrecs de responsabilitat, així com garantir la igualtat de gènere en els seus continguts. Moltes altres normatives, entre elles la llei que regula el sector audiovisual a Catalunya (2005), també estableixen el tractament igualitari de dones i homes als mitjans. Tot i això, molts exemples segueixen mostrant que els mitjans de comunicació vulnereu sovint el principi d'igualtat de gènere.
- En els últims anys s'han elaborat manuals, s'han realitzat cursos i s'han impulsat premis amb l'objectiu de visibilitzar les dones i no estereotipar-les des dels mitjans de comunicació. No obstant això, la poca difusió dels materials a

les facultats de periodisme i a les redaccions i les inèrcies a què està sotmès el periodisme fan que les recomanacions no es compleixin.

- Davant els condicionants que afecten avui dia la tasca periodística, com són la precarietat laboral o els interessos polítics i econòmics de les empreses mediàtiques, cal retornar als principis clàssics de periodisme i prioritzar la responsabilitat social i ètica de la professió.
- El periodisme no sexista té moltes possibilitats: Informacions sobre temes de gènere o que afecten les dones i en les quals elles protagonitzen l'anàlisi o l'acció, però també notícies de qualsevol àmbit en què les dones són protagonistes, com a expertes o objecte de la notícia; periodisme fet per dones; periodisme que relata la realitat amb les dones com a meitat de la societat que són.

Aquest recull de conclusions el resumiria en tres missatges clau:

- 1r: el treball m'ha servit per corroborar que la situació és més greu del que inicialment em pensava.
- 2n: els mitjans de comunicació tenen un potencial molt gran per a contribuir a revertir aquesta situació.
- 3r: les empreses que hi ha darrera els mitjans de comunicació tenen doncs la clau per prendre consciència d'aquest fet i decidir si volen o no ser un agent per millorar la societat.

5.2. REFLEXIÓ PERSONAL

Des d'un primer moment, quan havíem d'escollir un tema per dur a terme el treball de recerca de 1r de Batxillerat, em va sorgir el tema que he abordat en el treball: cercar solucions a pal·liar el masclisme social. Vaig optar per enfocar-ho des del rol que hi poden tenir els mitjans de comunicació perquè em sento atreta pel món del periodisme i vull encaminar els meus estudis en aquest àmbit. A l'hora d'abordar una reflexió personal sobre tot el treball em pregunto en què m'ha estat útil?, per a què m'ha servit?, què puc fer personalment per contribuir en aquesta millora? Les respostes a aquestes preguntes són que m'agradaria treballar en un mitjà de comunicació conscient d'aquesta problemàtica per tenir, com a periodista, la suficient

llibertat per divulgar continguts tan necessaris com ètics. Si el futur em depara l'oportunitat de poder fer sentir la meua veu des d'un lloc de responsabilitat, no dubtaré en implantar algunes de les propostes que he recollit en l'apartat corresponent, en definitiva, dur-les a la pràctica.

Aquesta reflexió personal doncs ha volgut ser una declaració del que jo faria justament des de l'àmbit personal i tant de bo d'aquí un temps un treball de recerca en aquesta matèria no tingui cap mena de sentit.

6. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Revista: Associació de dones periodistes. *Periodisme no sexista per a una ciutadania plural*. Barcelona: Associació de Dones periodistes de Catalunya, 2013, núm. 43

Llibre: Olid, Bel. *Feminisme de butxaca*. Barcelona: Angle Editorial, 2017 i 2018, vol.I (El fil d'Ariadna, 97)

Enllaços:

Ara.cat. *Desigualtat i masclisme*. https://www.ara.cat/opinio/Desigualtat-masclisme_0_1754224625.html. Consulta 6 de juliol del 2018.

Ara.cat. *La igualtat de gènere en una societat patriarcal és inviable*. https://www.ara.cat/dossier/Josep-Maria-Lozano-patriarcal-inviable_0_1535246493.html. Consulta 10 de juliol del 2018.

Ara.cat. *Iria Marañón*. https://www.ara.cat/dossier/Iria-Maranon-Foradar-orelles-dient_0_1972002818.html. Consulta 25 de juny del 2018.

Ara.cat. *El masclisme s'adapta als nous temps*. https://www.ara.cat/dossier/masclisme-sadapta-Als-nous-temps_0_1535246504.html. Consulta 25 de juny del 2018.

Comisiones obreras. *Segregación de género en el sector industrial: estrategias educativas y laborales*. <http://www.industria.ccoo.es/eab191334cf62c350f316caa41b422bf000060.pdf> . Consulta 19 de juny del 2018.

Diari digital Social.cat. *L'arma més poderosa per canviar el món*. <https://www.social.cat/noticia/4738/larma-mes-poderosa-per-canviar-el-mon>. Consulta 19 de juny del 2018.

Educación 3.0. <https://www.educaciontrespuntocero.com/entrevistas/iria-maranon-educar-en-el-feminismo/73030.html>. Consulta 23 de juny del 2018.

Eix diari. *El llibre feminisme de butxaca*. <https://www.eixdiari.cat/serveis/agenda/acte/17794/el-llibre-feminisme-de-butxaca-de-bel-olid-tanca-el-cicle-de-tertulies-a-la-terrassa-de-vinseum.html>. Consulta 10 d'agost del 2018.

El crític. *“Sense la col·laboració dels homes que no són assetjadors no anem enlloc”*. <http://www.elcritic.cat/entrevistes/bel-olid-sense-la-col-laboracio-dels-homes-que-no-son-assetjadors-no-anem-enlloc-19263>. Consulta 15 de juliol del 2018.

El nacional. *Bel Olid: "si ets una dona, 'pringues' més"*.
https://www.elnacional.cat/ca/societat/bel-olid-entrevista-feminisme-vaga_245661_102.html. Consulta 26 de juliol del 2018.

El nacional. *8 de març del 2018, primera vaga feminista*.
https://www.elnacional.cat/ca/societat/vaga-feminista-dia-dona_242013_102.html. Consulta 12 d'agost del 2018.

El país. *Quina és la situació de les dones el 2017*.
https://cat.elpais.com/cat/2017/03/07/catalunya/1488887805_737815.html. Consulta 8 de juliol del 2018.

El país. *Vaga feminista 8 de març*.
https://cat.elpais.com/tag/huelga_feminista_8_marzo_2018. Consulta 11 d'agost del 2018.

El periòdic. *Micromasclisme*.
<https://www.elperiodic.ad/opinio/article/49397/micromasclisme>. Consulta 29 de juny del 2018.

El periòdic. *Violència masclista: el masclisme forma part del dia dia*.
<https://www.elperiodico.com/es/entre-todos/participacion/violencia-masclista-masclisme-forma-part-del-dia-dia-40633>. Consulta 25 de juny del 2018.

Escriptors.cat. *Bel Olid*.
https://www.escriptors.cat/autors/olidb/pagina.php?id_sec=4578. Consulta 10 d'agost del 2018.

Feadulta. *Los 7 enemigos del cambio*. <http://www.feadulta.com/es/indice-multimedia/3735-los-7-enemigos-del-cambio.html>. Consulta 17 de juny del 2018.

Feminicidio.net. *Listado de feminicidios y otros asesinatos de mujeres cometidos por hombres en España en 2017*. <http://feminicidio.net/articulo/listado-feminicidios-y-otros-asesinatos-mujeres-cometidos-hombres-esp%C3%B1a-2017>. Consulta 12 d'agost del 2018.

les Santanyi. *El feminsime: la lluita per la igualtat de gènere*.
<http://www.iessantanyi.cat/filosofia/Etica/05feminisme.pdf>. Consulta 21 de juliol del 2018.

i-d. *35 iconos feministas que están cambiando el mundo*. <https://i-d.vice.com/es/article/mbekqa/35-iconos-feministas-2015>. Consulta 23 de juliol del 2018.

Laboratori de lletres. *Bel Olid*. <https://www.laboratoridelletres.com/member/bel-olid/>. Consulta 9 d'agost del 2018.

La veu. *Encarna Sant-Celoni: “el masclisme no està gravat a l’adn, s’aprèn”*. <https://www.diarilaveu.com/entrevista/18996/el-masclisme-no-esta-gravat-en-ladn-sapren>. Consulta 6 de juliol del 2018.

Levante. *Feminisme i femellisme. Empoderament i empoderar*. <https://www.levante-emv.com/cultura/panorama/2018/03/19/feminisme-i-femellisme-empoderament-i/1693145.html>. Consulta 27 de juliol del 2018.

Ministerio de Sanidad, Consumo i Bienestar Social. *Campañas 2008*. <https://www.msclbs.gob.es/campañas/campanas08/home.htm>. Consulta 17 de juny del 2018.

Públic. *“Tenim una generació de dones a les quals en sua la figa l’aprovació dels homes”*. https://www.ara.cat/dossier/Josep-Maria-Lozano-patriarcal-inviabile_0_1535246493.html. Consulta 10 de juliol del 2018.

Revista Cactus. *10 sugerencias para educar en el feminismo de la mano de Chimamanda Adichie*. <https://www.revistacactus.com/10-sugerencias-para-educar-en-el-feminismo-de-la-mano-de-chimamanda-adichie/>. Consulta 19 de juny del 2018.

Sindicat d’estudiants. *8 de març: vaga general estudiantil*. <http://sindicatdestudiants.net/index.php/noticies/930-8-de-marc-vaga-general-estudiantil>. Consulta 10 d’agost del 2018.

Uib. *La superació de la discriminació per raó de sexe. El repte de la plena igualtat entre homes i dones*. http://uom.uib.cat/digitalAssets/318/318984_2.-els-drets-de-les-dones-i-la-igualtat.-de-on-venim-i-cap-a-on-anam.pdf. Consulta 10 de juliol del 2018.

Viquipèdia. *Kathleen Hanna*. https://es.wikipedia.org/wiki/Kathleen_Hanna. Consulta 8 d’agost del 2018.

Viquipèdia. *Tavi Gevinson*. https://en.wikipedia.org/wiki/Tavi_Gevinson. Consulta 29 de juliol del 2018.

Viquipèdia. *Vaga feminista del 8 de març de 2018*. https://ca.wikipedia.org/wiki/Vaga_feminista_del_8_de_mar%C3%A7_de_2018. Consulta 20 de juliol del 2018.

Vix. *Las 8 mejores frases de Emma Watson en la ONU*. https://www.vix.com/es/imj/famosos/6235/las-8-mejores-frases-de-emma-watson-en-la-onu?utm_source=internal_link. Consulta 29 de juliol del 2018.

Enllaços de les notícies de l’apartat: discriminació laboral per raó de sexe:

<http://www.lavanguardia.com/de-moda/feminismo/20180214/44783926975/impulsa-comunicacion-rechazan-trabajo.html>

<http://www.lavanguardia.com/economia/20180212/44737602135/brecha-salarial-genero-mujer-cobrar.html>

https://cat.elpais.com/cat/2018/01/09/catalunya/1515493988_783552.html

https://elpais.com/tag/discriminacion_laboral/a/

https://elpais.com/economia/2018/03/06/mis_derechos/1520356260_464613.html

https://elpais.com/tag/acoso_laboral/a/

https://elpais.com/elpais/2018/05/23/mujeres/1527076350_866523.html

<http://xcdu.elpuntavui.cat/opinio/article/7-editorials/1322565-posar-fi-a-la-desigualtat-salarial.html>

<https://loronoasesores.com/mobbing-conoce-legislacion-acoso-laboral-espana/>

Enllaços de les notícies de l'apartat: violència de gènere:

https://www.ara.cat/media/Cal-portar-assassins-als-titulars_0_2057194407.html

<https://www.diaridegirona.cat/comarques/2018/07/24/girones-selva-generen-gruix-trucades/926426.html>

<http://www.ccma.cat/324/una-de-cada-tres-dones-es-victima-de-la-violencia-masclista/noticia/2823253/>

<https://www.lavanguardia.com/vida/20180528/443911040715/mujeres-violencia-genero-maximo.html>

<https://www.lavanguardia.com/local/valles-oriental/20180211/44717081890/detingut-el-segon-violador-de-leixample-acusat-de-violencia-domestica.html>

Enllaços de les notícies de l'apartat: abusos sexuals i violacions:

https://elpais.com/politica/2018/07/27/actualidad/1532680461_767848.html

https://www.ara.cat/societat/Rebaixen-condemna-violador-agressio-sexual-violacio-begut-alcohol-Audiencia-Saragossa-menor-17-anys_0_2010399143.html

<https://www.naciodigital.cat/noticia/151014/preso/dos/homes/acusats/agressio/sexual/menor>

<https://www.elperiodico.com/es/sucesos-y-tribunales/20180507/joven-denuncia-violacion-multiple-en-murcia-6804256>

https://politica.elpais.com/politica/2018/02/17/actualidad/1518890847_686037.html

<http://www.elmundo.es/t/ju/juicio-la-manada.html>

https://elpais.com/politica/2017/11/09/actualidad/1510250179_009392.html

7. ANNEX

7.1. LLISTAT DE FEMINICIDES I ASSASSINATS DE DONES A ESPANYA 2017

FEMINICIDIS ÍNTIMS OFICIALS:

1. 01/01/2017. Matilde Teresa de Castro Hernández, 40 años. Rivas Vaciamadrid (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado y tenía orden de protección activa, que se había quebrantado con su consentimiento.
2. 01/01/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 25 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfano un hijo menor de edad.
3. 14/01/2017. Blanca Esther Marqués Andrés, 48 años. Burlada (Navarra). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
4. 15/01/2017. Antonia García Abad, 33 años. Huércal de Almería (Almería, Andalucía). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
5. 27/01/2017. J. D. L. M., 40 años. Seseña (Toledo, Castilla la Mancha). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado. Deja huérfano un hijo menor de edad.
6. 29/01/2017. Virginia Ferradás Varela, 55 años. O Carballiño (Ourense, Galicia). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
7. 05/02/2017. Cristina Martín Tesorero, 38 años. Mora (Toledo, Castilla la Mancha). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
8. 07/02/2017. Carmen González Roperó, 79 años. Suria (Barcelona, Cataluña). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
9. 09/02/2017. Laura Nieto Navajas, 26 años. Seseña (Toledo, Castilla la Mancha). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
10. 13/02/2017. Ana Belén Ledesma, 46 años. Daimiel (Ciudad Real, Castilla la Mancha). Femicidio íntimo. Cifra oficial.

11. 19/02/2017. Margaret Stenning, 79 años. El Campello (Alicante, Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
12. 21/02/2017. Gloria Amparo Vásquez, 48 años. Valencia (Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfana una hija menor de edad.
13. 21/02/2017 (*fecha de hallazgo del cadáver. Posible fecha femicidio: 17/02/2017). Dolores Correa, 47 años. Gandía (Valencia, Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado y tenía orden de alejamiento activa.
14. 22/02/2017. Nombre no conocido Chávez, 91 años. Villanueva del Fresno (Badajoz, Extremadura). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
15. 22/02/2017. Leydi Yuliana Díaz Alvarado, 34 años. Santa Perpetua de Mogoda (Barcelona, Cataluña). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado y tenía orden de alejamiento activa. Deja huérfanos cinco hijos menores de edad.
16. 01/03/2017. Erika Lorena Bonilla Almendárez, 32 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
17. 29/03/2017. Ana Mª Rosado, 42 años. Campo de Criptana (Ciudad Real, Castilla la Mancha). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
18. 31/03/2017. Yurena López Henríquez, 23 años. Telde (Las Palmas, Canarias). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
19. 01/04/2017. María Victoria Zanardi Maffiotte, 44 años. La Laguna (Tenerife, Canarias). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
20. 10/04/2017. Andra Violeta Nitu, 24 años. El Alquíán (Almería, Andalucía). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
21. 16/04/2017. Mª Rosario Luna Barrera, 39 años. Alcolea del Río (Sevilla, Andalucía). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfana una hija menor de edad.

22. 21/04/2017. Rosa, 45 años. Barcelona (Barcelona, Cataluña). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
23. 02/05/2017. Raquel López Airas, 45 años. Alcobendas (Madrid, Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfanos dos hijos y una hija, todos menores de edad.
24. 12/05/2017. Eliana González Ortiz, 27 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfanos a una hija y un hijo menores de edad.
25. 27/05/2017. Susana Galindo Moreno, 55 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
26. 27/05/2017. Valentina Chirac, 37 años. Collado Villalba (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfana a una hija menor de edad.
27. 28/05/2017. Beatriz Ros, 31 años. Molina de Segura (Murcia, Región de Murcia). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfana a una hija menor de edad.
28. 13/06/2017. Encarnación Calero Machado, 55 años. Las Gabias (Granada, Andalucía). Cifra oficial.
29. 24/06/2017. Encarnación Barrero Marín, 39 años. Sevilla (Sevilla, Andalucía). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado y tenía orden de alejamiento activa. Deja huérfanos cuatro hijos menores de edad.
30. 25/06/2017. Fadwa Talssi, 29 años. Salou (Tarragona, Catalunya). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
31. 15/07/2017. Mª Carmen Carricondo Reche, 66 años. Huéscar (Granada, Andalucía). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
32. 16/07/2017. Irina G., 38 años. Valencia (Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfano un hijo menor de edad.

33. 02/08/2017 (fecha de hallazgo del cadáver). Mª Raquel Castaño Fenoll, 63 años. Getafe (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
34. 05/08/2017. Ana Belén García Pérez, 38 años. Santa Cruz de Tenerife (Canarias). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
35. 16/08/2017. Catalina Méndez García, 48 años. Totana (Región de Murcia). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
36. 24/08/2017. Mª Sofía Tato Pajares, 42 años. Arroyo de la Luz (Cáceres, Extremadura). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfanas dos hijas menores de edad.
37. 25/09/2017. Rosa María Sánchez Pagán, 20 años. Canteras, Cartagena (Murcia, Región de Murcia). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado.
38. 28/09/2017. Noelia Noemí Godoy Benitez, 32 años. Sestao (Bizkaia, Euskadi). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
39. 01/10/2017. Felicidad Bruhn, 25 años. Barcelona (Catalunya). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfana una hija menor de edad.
40. 03/10/2017. Ana Belén Jiménez Hurtado, 44 años. Turiso (Álava, País Vasco). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfano un hijo menor de edad.
41. 14/10/2017. María Sánchez Coca, 66 años. Rubí (Barcelona, Catalunya). Femicidio íntimo. Cifra oficial.
42. 22/10/17. M^a del Pilar Rodríguez Ortellado, 38 años. El Burjúlú-Cuevas del Almanzora (Almería, Andalucía). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfana una hija menor de edad.
43. 01/11/2017. Lilibet Hernández Rodríguez, 28 años. Arona (Tenerife, Canarias). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfana una niña menor de edad.

44. 09/11/2017. Jessyca Bravo Cutillas, 28 años. Elda (Alicante, Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado y tenía orden de alejamiento activa. Deja huérfano un hijo menor de edad.

45. 24/11/2017. Katharina W., 35 años. Vinaroz (Castellón, Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial.

46. 30/11/2017. Maricica Gheorghiu, 53 años. Guadassuar (Valencia, Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial.

47. 25/12/2017. Kenya Álvarez, 30 años. Sant Adriá del Besós (Barcelona, Catalunya). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado. Deja huérfano una hija menor de edad.

48. 23/12/2017. Andrea Carballo Claramonte, 20 años. Vila-real (Castellón, Comunidad Valenciana). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Había denunciado y tenía orden de protección activa.

49. 28/12/2017. Arantxa Lorenzo, 37 años. Azuqueca de Henares (Guadalajara, Castilla-La Mancha). Femicidio íntimo. Cifra oficial. Deja huérfanos tres hijos menores.

FEMINICIDIS ÍNTIMS NO OFICIALS:

1. 18/01/2017. Mª Ángeles Prieto Ramos, 77 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio íntimo. Cifra no oficial.

2. 20/02/2017. Mª José Mateo García, 52 años. Redondela (Pontevedra, Galicia). Femicidio íntimo. Cifra no oficial (en investigación por parte del Ministerio). Deja huérfano un hijo menor de edad.

3. 20/05/2017. Marisela Arauz Cuéllar, 48 años. La Llagosta (Barcelona, Cataluña). Femicidio íntimo (en investigación por parte del Ministerio). Deja huérfanos cinco hijos, dos de ellos menores de edad.

4. 30/06/2017. Donna Cowley, 47 años. Mogán (Gran Canaria, Islas Canarias). Femicidio íntimo. Cifra no oficial (en investigación por parte del Ministerio).

FEMINICIDIS NO ÍNTIMS:

1. 10/02/2017. Josefa Cuquerella Moscardó, 75 años. Xátiva (Valencia, Comunidad Valenciana). Femicidio no íntimo. Cifra no oficial.

2. 17/02/2017. Amparo Soler Betés, 61 años. Lleida (Cataluña). Femicidio no íntimo. Cifra no oficial.

3. 12/03/2017. Ana Mª Morales, 50 años. Pilas (Sevilla, Andalucía). Femicidio no íntimo. Cifra no oficial.

4. 31/03/2017. Nombre y apellidos no conocidos, edad no conocida. Ses Figueretes (Ibiza, Baleares). Femicidio no íntimo. Cifra no oficial.

5. 03/08/2017. Nini Johana Salazar, 36 años. Alcorcón (Madrid, Comunidad de Madrid). Femicidio no íntimo. Cifra no oficial.

6. 01/10/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 60 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio no íntimo. Cifra no oficial.

7. 31/12/2017 (fecha de hallazgo del cadáver, había desaparecido el 22/08/2016). Diana Quer López-Pinel, 18 años. Asados (Rianxo, A Coruña, Galicia). Femicidio no íntimo. Cifra no oficial.

FEMINICIDIS FAMILIARS:

1. 07/01/2017. Elvira L.G., 93 años. Portugalete (Bizkaia, Euskadi). Cifra no oficial. Asesinada por su hijo.

2. 12/02/2017. Amelia Otero Torres, 92 años. Calobre – La Estrada (Pontevedra, Galicia). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su yerno.

3. 07/04/2017. Antonieta Sancho, 49 años. Bellvís (Lleida, Cataluña). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su hijo.
4. 08/04/2017. María, 70 años. Archidona (Málaga, Andalucía). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su hijo.
5. 30/06/2017. Carmen B. P., 72 años. Paterna (Valencia, Comunidad Valenciana). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su hijo.
6. 11/07/2017. I. D. G. (conocida como Pepa), 63 años. Vélez-Málaga (Málaga, Andalucía). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su hijo.
7. 12/07/2017. Dzhulia Georgieva Stoyanova, 21 años (Guadarrama, Comunidad de Madrid). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su hermano.
8. 21/08/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 73 años. A Coruña (Galicia). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su exyerno.
9. 27/08/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 89 años. Barcelona (Cataluña). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su nieto.
10. 20/12/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 39 años. Guadix (Granada, Andalucía). Femicidio familiar. Cifra no oficial. Asesinada por su hermano.

FEMINICIDIS FAMILIARS PER CONNEXIÓ:

1. 13/02/2017. Ana Mª Pérez Ledesma, 18 años. Daimiel (Ciudad Real, Castilla la Mancha). Femicidio familiar por conexión. Cifra no oficial.
2. 18/05/2017. Ana Hilda Linares Báez, 55 años. Caudete (Albacete, Castilla la Mancha). Femicidio familiar por conexión. Cifra no oficial.

FEMINICIDIS INFANTILS:

1. 03/02/2017. Aramis Valdovinos Dávila, 1 año. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio infantil. Cifra oficial. Asesinada por su padre.

2. 29/03/2017. Paula García-Bustamante Rosado, 5 años. Campo de Criptana (Ciudad Real, Castilla la Mancha). Femicidio infantil. Cifra oficial. Asesinada por su padre.
3. 07/07/2017. Naiara Valentina Abigaíl Briones Benítez, 8 años. Sabiñánigo (Huesca, Aragón). Cifra no oficial. Femicidio infantil. Asesinada por el hermano de su padrastro.
4. 03/08/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 4 años. Valladolid (Castilla y León). Cifra no oficial. Femicidio infantil. Asesinada por maltrato continuado y abusos sexuales por la pareja de su madre y la propia madre.
5. 16/09/2017. Lucía Begines Capitán, 6 años. Dos Hermanas (Sevilla, Andalucía). Cifra no oficial. Femicidio infantil por conexión (caso ligado a narcotráfico). Asesinada por narcotraficantes.
6. 01/10/2017. Sharita, 1 año. Barcelona (Cataluña). Femicidio infantil. Cifra oficial. Asesinada por su padre.
7. 12/11/2017. Maya Mihai, 2 años, Alzira (Valencia, Comunidad Valenciana). Femicidio infantil. Cifra oficial. Asesinada por su padre.

FEMINICIDIS PER PROSTITUCIÓ:

1. 02/03/2017. Mª Paz Fernández García, 47 años. Alcobendas (Comunidad de Madrid). Femicidio por prostitución. Cifra no oficial.
2. 27/07/2017 (fecha de hallazgo del cadáver). María del Pilar C. D., 39 años. Sevilla (Andalucía). Femicidio por prostitución. Cifra no oficial.
3. 10/12/2017. Yingying Y., 48 años. Barcelona (Barcelona, Catalunya). Femicidio por prostitución. Cifra no oficial.

FEMINICIDIS / ASSASSINATS SENSE DADES SUFICIENTS:

1. 07/05/2017. María Isabel Castrejón Bermejo, 54 años. Parla (Madrid, Comunidad de Madrid). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes (posible asesinato de mujeres por robo). Cifra no oficial.
2. 04/07/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 63 años. Bisbal del Penedés (Tarragona, Catalunya). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes. Cifra no oficial.
3. 31/07/2017. Carmen Dieste Dieste, 66 años. Triñáns, Boiro (A Coruña, Galicia). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes (posible asesinato por crimen organizado y/o narcotráfico). Cifra no oficial..
4. 26/09/17 (fecha de hallazgo del cadáver, había desaparecido el 24/08/2017). Paula Mas Pruna, 21 años. Osor (Girona, Cataluña). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes. Cifra no oficial.
5. 27/09/2017. Jenny, 30 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes. Cifra no oficial.
6. 19/10/2017. A. G. H., 55 años. Santa Cruz de Tenerife (Tenerife, Islas Canarias). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes. Cifra no oficial.
7. 01/11/2017. Lisvette G. T., 16 años. Madrid (Comunidad de Madrid). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes. Cifra no oficial.
8. 28/12/2017 (fecha de hallazgo del cadáver). Nombre y apellidos no conocidos, 34 años. Begues (Barcelona, Catalunya). Femicidio/asesinato de mujeres sin datos suficientes. Cifra no oficial.

ASSASSINATS DE DONES PER CRIM ORGANITZAT O NARCOTRÀFIC:

1. 07/03/2017. M. I. (alias Amparo) Bermúdez Salazar, 55 años. Salamanca (Castilla y León). Asesinato de mujeres por crimen organizado y/o narcotráfico. Cifra no oficial.

2. 28/03/2017. Sera S. H., 62 años. Salamanca (Castilla y León). Asesinato de mujeres por crimen organizado y/o narcotráfico. Cifra no oficial.

3. 03/04/2017. Mª Luisa (alias Flor), 41 años. Sevilla (Andalucía). Asesinato de mujeres por crimen organizado y/o narcotráfico. Cifra no oficial.

4. 16/09/2017. Sandra Capitán Capitán, 26 años. Dos Hermanas (Sevilla, Andalucía). Asesinato de mujeres por crimen organizado y/o narcotráfico. Cifra no oficial.

ASSASSINAT DE DONES PER ROBATORI:

1. 16/03/2017. Avelina Álvarez, 81 años. La Llosa (Castellón, Comunidad Valenciana). Asesinato de mujeres por robo. Cifra no oficial.

2. 19/03/2017. Isabel R. G., 71 años, San Pedro del Pinatar (Murcia, Región de Murcia). Asesinato de mujeres por robo. Cifra no oficial.

ASSASSINAT DE DONES PER VIOLÈNCIA COMUNITÀRIA:

1. 19/03/2017. Mª Teresa C. P., 39 años. Alcorcón (Madrid). Asesinato de mujeres por violencia comunitaria. Cifra no oficial.

ASSASSINAT DE DONES PER VIOLÈNCIA JUVENIL:

1. 03/04/2017. Naima (apellidos no conocidos), 12 años. La Molineta (Almería, Andalucía). Asesinato de mujeres por violencia juvenil. Cifra no oficial.

2. 03/04/2017. Cintia (apellidos no conocidos), 14 años. La Molineta (Almería, Andalucía). Asesinato de mujeres por violencia juvenil. Cifra no oficial.

NOIS ASSASSINATS PER VIOLÈNCIA MASCLISTA:

1. 29/03/2017. Daniel García-Bustamante Rosado, 8 años. Campo de Criptana (Ciudad Real, Castilla la Mancha). Asesinado por su padre junto a su hermana y su madre. Cifra oficial.

2. 02/05/2017. Malik Jdid López, 11 años. Alcobendas (Madrid, Comunidad de Madrid). Asesinado por su padre junto a su madre. Cifra oficial.

3. 07/05/2017. Javier Curto, 11 años. Oza-Cesuras (A Coruña, Galicia). Asesinado por su padre. Cifra oficial.

4. 01/06/2017. Emmanuel Sánchez Bernal, 8 meses. Arcos de la Frontera (Cádiz, Andalucía). Asesinado por su padre. Cifra oficial.

5. 01/11/2017. George Coconasu, 37 años. Burlada (Navarra). Asesinato por el exmarido de su pareja. Cifra no oficial.

6. 28/12/2017. Nombre y apellidos no conocidos, 26 años. Medina del Campo (Valladolid, Castilla y León). Asesinado por la expareja de su novia. Cifra no oficial.

CASOS EN INVESTIGACIÓN (NO COMPTABILITZATS AL LLISTAT DE DONES ASSASSINADES):

27/02/2017. Paloma Rodríguez Barrios, edad desconocida. Madrid (Comunidad de Madrid). Caso en investigación para Femicidio.net. No se descarta suicidio. No se contabiliza hasta confirmación oficial de homicidio o asesinato.

29/04/2017. Kirsty Maxwell, 27 años. Benidorm (Alicante, Comunidad Valenciana). Caso en investigación para Femicidio.net. No se contabiliza hasta obtención de nuevos datos concluyentes sobre los hechos.